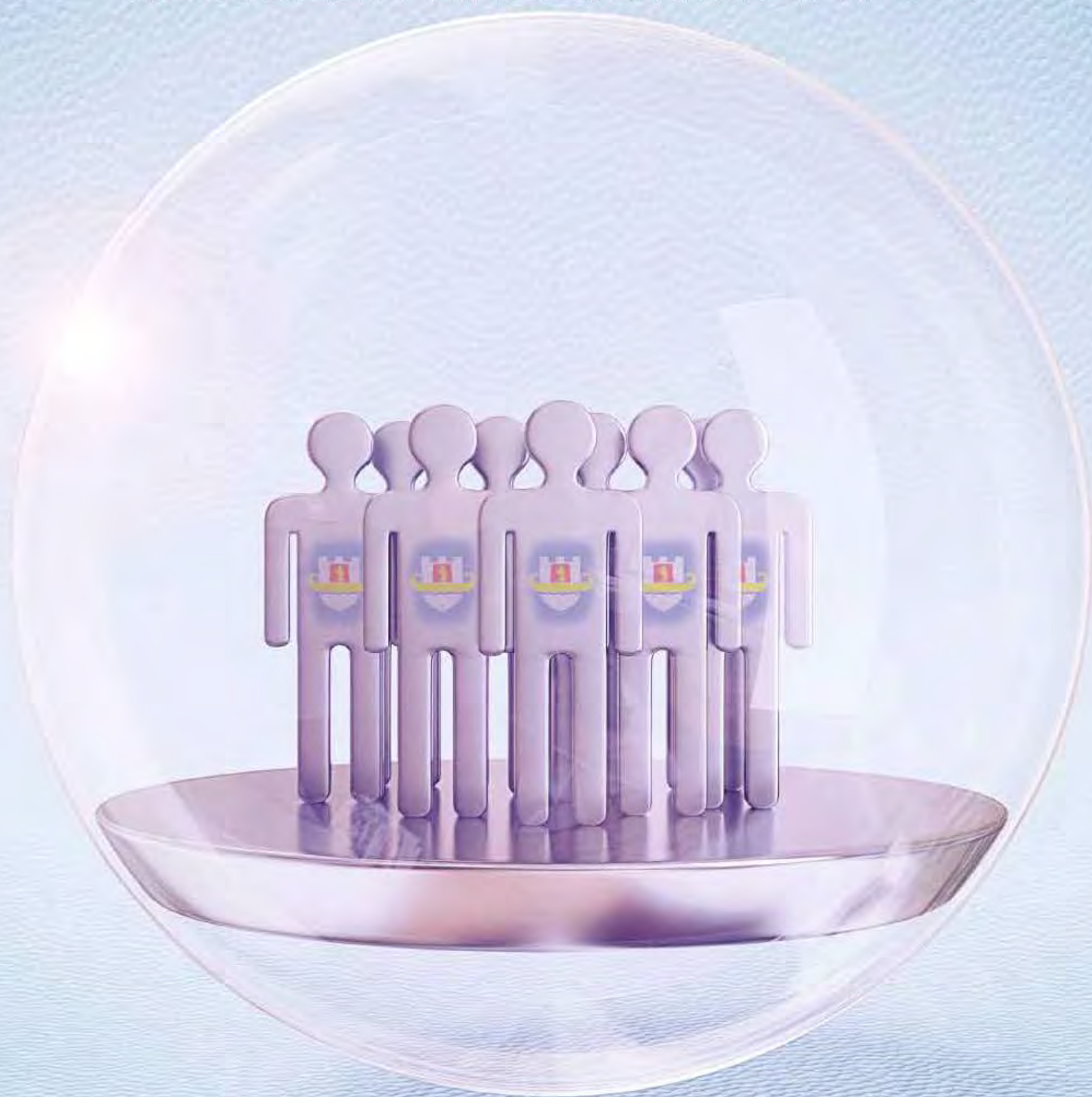

TRANSPARENCA DHE PJESEMARRJA E PUBLIKUT NË VENDIMARRJEN E KËSHILLIT BASHKIAK DURRËS

RAPORT MONITORUES DHE VLERËSUES

TRANSPARENCA DHE PJESEMARRJA E PUBLIKUT NË VENDIMARRJEN E KËSHILLIT BASHKIAK DURRËS

PERIUDHA E MONITORIMIT:

GUSHT 2011 - KORRIK 2012

(12 MUAJ)

INPLEMENTUAR NGA:

MBESHTETUR NGA:

Një botim i Qendrës për Çështje të Informimit Publik, ÇIP

Website: www.infocip.org
e mail: qendra@cip-al.org

© copyright 2012 - Qendra për Çështje të Informimit Publik, ÇIP

Grupi i ekspertëve

Gerti Shella, ekspert i aksesit në legjislacion & drejtor i projektit
Eniel Kolaneci, trainer i ZTQ
Endri Shabani, trainer i ZTQ
Anila Aliraj, kordinator projekti

Website & Database administrator

Dritjon Selmani

Autor i metodës monitoruese

Gerti Shella

Perkthimi Shqip-Anglisht:

Ergys Bezhani
Enkela Xhamaj

Redaktor i studimit:

Gerti Shella

Faqosja:

Henrik Lezi (pjesa anglisht)
Altin Aliaj (pjesa shqip)

Në kuadër te projektit:

"Fostering transparency in decision making process in local government by supporting active citizens' participation and through continuous civic monitoring."

Mbështetur nga:

National Endowment for Democracy, (Washington D.C)

National Endowment for Democracy

Mendimet dhe konsideratat e shprehura në këtë publikim janë të autorëve dhe nuk përfaqësojnë domosdoshmërisht ato të organizatës mbështetëse / donatorit.

Përmbajtje

HYRJE	7
--------------------	---

PJESA E PARË

KUADRI LIGJOR DHE LEGJITIMITETI I MONITORIMIT	11
Vendimarrja në nivel vendor	11
Pjesëmarrja në procesin vendimarrës.....	12
Aksesi në legjislacionin vendor.....	13
Qëllimi i Monitorimit.....	14

PJESA E DYTË

GJETJET E MONITORIMIT	19
ZBATUESHMËRIA E NENIT 33	19
VOTIMI I FSHEHTE I VENDIMEVE ME KARAKTER INDIVIDUAL <i>(Neni 33/1)</i>	20
VENDIME TË KËSHILLIT QË MERRN ME SHUMICË TË THJESHTË <i>(neni 33/2 & 33/3)</i>	23
VENDIME TË KËSHILLIT QË MERRN ME TRE TË PESTAT <i>(neni 33/4)</i>	24
SHPALLJA DHE HYRJA NË FUQI E VENDIMEVE TË KËSHILLIT BASHKIAK <i>(neni 33/6)</i>	24
ZBATUESHMËRIA E NENIT 34	26
MBLEDHJET E HAPURA <i>(Neni 34/1)</i>	26
NJOFTIMI I MBLEDHJEVE të Këshillit Bashkiak <i>(neni 34/2)</i>	27
MBLEDHJET E MBYLLURA <i>(neni 34/3)</i>	28
ZBATUESHMËRIA E NENIT 35.....	27
KËSHILLIMI ME BASHKËSINË <i>(neni 35/1 dhe 35/2)</i>	29
AFISHIMI I VENDIMEVE TË KËSHILLIT BASHKIAK <i>(neni 35/3)</i>	32
Rezultate (Paketa Fiskale dhe Buxheti 2012).....	34

PJESA E TRETË

MATJA E ZBATUESHMËRISË SË NENEVE 33, 34, 35 DHE E TRANSPARENCËS	40
---	----

PJESA E KATËRT

REKOMANDIME.....	51
METODOLOGJIA.....	54

FALENDERIME

Qendra për Çështje të Informimit Publik, ÇIP, falenderon National Endowment for Democracy, NED, me seli në Washington D.C. për besimin dhe mbështetjen që i siguroi e kësaj nisme.

Qendra ÇIP falenderon gjithashtu kryetarin e Këshillit Bashkiak Durrës, z. Indrit Hamiti për mbështetjen e ofruar. Bashkëpunimi me të ishte përcaktues në arritjen e rezultateve maksimale në kuadër të kësaj nisme, sidomos sa i takon zhvillimit me sukses të konsultimeve me publikun të Paketës Fiskale dhe të Buxhetit 2012. Këto konsultime u zhvilluan për herë të parë direkt dhe nga vetë Këshilli Bashkiak Durrës, në respekt të plotë të detyrimit të tij ligjor.

Një falenderim special shkon edhe për Sekretaren e Këshillit Bashkiak, Durrës, znj. Meliha Maloku, e cila lehtësoi punën stafit të Qendrës ÇIP dhe të Zyrës për Transparencë Qytetare në Durrës gjatë procesit të dixhitalizimit të vendimeve të Këshillit Bashkiak të marra që nga viti 2007.

Falenderimet e fundit janë për stafin e Qendrës ÇIP dhe anëtarët e Zyrës për Transparencë Qytetare në Durrës (dega locale e ÇIP) të cilët demonstruan sens të lartë detyre dhe përkushtimi gjatë kësaj kohe.

HYRJE

“Transparenca dhe Pjesëmarrja e Publikut në Vendimarrjen e Këshillit Bashkiak Durrës” është produkt i një nisme të re të ndërmarrë nga Qendra për Çështje të Informimit Publik. Objekt monitorimi dhe vlerësimi në kuadër të këtij Studimi është aktiviteti dhe funksionimi i Këshilli Bashkiak, Durrës në dy aspekte të përcaktura qartësisht në ligj¹: garantimi i pjesëmarrjes së publikut në vendimarrje dhe realizimi praktik i procesit vendimarrës që konsiston në *diskutimin paraprak, votimin dhe shpalljen e vendimeve*. Monitorimi u realizua falë mbështetjes së rëndësishme të ofruar nga National Endowment for Democracy (NED), me seli në Washington D.C.

Periodha të cilën mbulon ky monitorim zgjat 12 muaj. Ajo fillon në 9 Gusht 2011 dhe përfundon në 6 Korrik 2012. Arsyeja që kjo periudhë nuk mbulon një vit të plotë kalendarik (1 Janar -31 Dhjetor) por është shpërndarë në dy vite ka të bëjë me konstituimin me vonesë të Këshillit të ri Bashkiak, Durrës, pas përfundimit të Zgjedhjeve Vendore të 8 Majit, 2011. Ky konstituim u bë vetëm në muajin Gusht, 2011. Ndërkohë, 12 muajt e parë të mandatit 2011-2015 të Këshillit të ri Bashkiak u përmyllën pikërisht me mbledhjen e datës 6 Korrik, 2012.

Risia e këtij monitorimi është se për herë ai ndërthur një *vlerësim të dyfishtë* të së drejtës² së publikut për pjesëmarrje në vendimarrjen lokale dhe të detyrimit të Këshillit Bashkiak për të realizuar vendimarrjen të hapur dhe me pjesëmarrje konform dispozitave relevante³ të ligjit 8652 “Për Organizimin dhe Funksionimin e Qeverisjes Vendore”, i ndryshuar⁴.

Për të realizuar këtë vlerësim të dyfishtë, Qendra ÇIP dizajnoi një mjet metodologjik të posaçëm, të emërtuar **PROAKTIV**, që përfaqëson një ndër prurjet më të rëndësishme të kësaj nisme. **PROAKTIV** (akronim i modifikuar për: **Protokoll i Vlerësimit të Transparencës Vendimarrëse në Këshillin Bashkiak përmes Pjesëmarrjes Aktive**) është *sui-generis*, që do të thotë se është konceptuar apo “qepur pas trupit” të legjislacionit përkatës në fuqi në Republikën e Shqipërisë, në rastin konkret **ligji 8652** “Për Organizimin dhe Funksionimin e Qeverisjes Vendore”, i ndryshuar.

Është e qartë se në fokus të këtij monitorimi është ekskluzivisht veprimtaria e Këshillit Bashkiak, i cili ushtron funksionet e organit kolegjal vendimarrës në nivel vendor. Administrata e Bashkisë, si një organ i centralizuar monokratik, që drejtohet nga kryetari i bashkisë, nuk është objekt monitorimi. Kjo përjasje diferencuese përfaqëson një tjetër risi, nëse mbahet parasysh se deri më sot nuk i është kushtuar kujdes ndarjes dhe veçimit të funksioneve vendimarrëse dhe atyre ekzekutive në nivel vendor nga operatorët e shoqërisë civile, në kontekstin e matjes dhe vlerësimit prej tyre të transparencës qeverisëse.

ÇIP ka përllogaritur edhe nivelin e zbatueshmërisë së dispozitave relevante të ligjit organik 8652 “Për Organizimin dhe Funksionimin e Qeverisjes Vendore”, i ndryshuar nga vetë Këshilli Bashkiak, Durrës. Konkretisht, objekt matjeje dhe vlerësimi në kuadër të këtij Raporti është zbatimi (*implementimi*) i neneve 33, 34 dhe 35 të ligjit

në fjalë. Këto nene caktojnë modalitetet e *diskutimit paraprak* (me publikun), *votimit*, *shpalljes* dhe *hyrjes në fuqi* të vendimeve të Këshillit Bashkiak. Zbatimi i këtyre dispozitave është kusht juridik dhe faktik për të garantuar vendimarrje transparente, pjesëmarrje të publikut në procesin vendimarrës si dhe për të garantuar akses të publikut në legjislacionin vendor (njohje efektive me aktet e Këshillit Bashkiak).

Është e qartë se, në kuadër të këtij punimi, **aksesi i publikut në vendimet e marra nga Këshilli** nuk është e njëjta gjë me **pjesëmarrjen e publikut në vendimarrje**. Ky dallim i qartë i këtyre dy koncepteve, edhe pse ato janë në fakt organikisht të lidhura, ofron avantazhe të qarta metodologjike në vlerësimin e transparencës së të gjitha hallkave të procesit vendimarrës. Kjo ndarje konceptesh dhe vlerësimesh mund të konsiderohet një tjetër risi e rëndësishme e kësaj nisme.

Rezultatet e përllogaritjes së nivelit të zbatueshmërisë së këtyre dispozitave ofrohen numerikisht dhe në përqindje. Kjo matje realizohet gjithashtu për herë të parë në Shqipëri. Metoda e zhvilluar dhe e përdorur nga ÇIP, mund të shërbejë si model⁵ edhe për aktorë të tjerë të interesuar në përllogaritjen objektive të nivelit të zbatimit të ligjeve apo dispozitave të veçanta që janë objekt i punës së tyre në nivel të qeverisjes vendore.

Gjetjet e këtij monitorimi kanë target specifik Këshillin Bashkiak, Durrës, por pa përjashtuar edhe administratën (ekzekutivin) e bashkisë. Një target tjetër specifik janë donatorët (qeveritarë ose jo-qeveritarë) të cilët punojnë me qeverisjen vendore dhe

komunitetin. Një tjetër target i synuar janë mediat, lokale dhe kombëtare, të cilat tregojnë një interesim të vazhdueshëm lidhur me proceset vendimarrëse në qytetin e Durrësit. Po ashtu, ky Raport i vihet në dispozicion edhe të gjithë qytetarëve durrsakë, të cilët, për më tepër, kanë dhënë një kontribut direkt në procesin e monitorimit përmes Zyrës për Transparencë Qytetare që u ngrit atje nga Qendra ÇIP.

Raporti "**Transparenca dhe Pjesëmarrja e Publikut në Vendimarrjen e Këshillit Bashkiak Durrës**" publikohet kur mbeten dhe më pak se një vit nga koha e caktuar për implementimin e Strategjisë Ndërsektoriale në Administratën Publike, 2009-2013 (SNRAP). Pjesë e vizionit qeverisës, të shprehur në këtë dokument të rëndësishëm është "*një administratë që bazohet në procese vendimarrëse transparente, përfshirëse dhe të përgjegjshme ndaj publikut*". Gjetjet e këtij raporti ofrojnë një mundësi më shumë për vlerësimin e realizimit të objektivave të shprehura në kuadër të SNRAP, sidomos sa i takon "*preceseve vendimarrëse transparente*"⁶.

Ky Raport bëhet publik gjithashtu në një kohë kur qeveria shqiptare i është bashkuar edhe nismave globale që synojnë rritjen e transparencës në procesin vendimarrës, sikurse është edhe **Partneriteti për Qeverinë e Hapur** (*Open Government Partnership*), nismë të cilës Shqipëria iu bashkua më 2 Gusht 2011.

Qendra ÇIP, si një operator i shoqërisë civile i specializuar në fushën e aksesit në legjislacion dhe transparencës së botimeve zyrtare, i përmbahet motos se "*Qytetarët shqiptarë duhet ta dinë se*

çfarë vendimesh merren në emër të tyre”. Aktet zyrtare, si në nivel qendror ashtu edhe në atë vendor, janë një aset publik me vlerë të pazëvendësueshme, dhe si të tilla ato duhet të jetë në përdorim dhe të aksesueshme efektivisht prej të gjithëve. Në këtë kuptim, matja e nivelit të këtij aksesit është një tregues i drejtpërdrejtë për vlerësimin e angazhimeve të marra përsipër tashmë si brenda vendit, ashtu edhe në nivel global nga shteti shqiptar.

Në kuadër të reformave që synojnë decentralizimin, aksesit në legjislacionin vendor merr një rëndësi të veçantë në kontekstin aktual. Organet e qeverisjes vendore, konkretisht Këshillat Bashkiakë / Komunalë, ushtrojnë sot një veprimtari vendimarrëse me fushë të gjerë veprimi. Me kompetencat e larmishme që atyre iu janë njohur me ligj, organet e qeverisjes vendore marrin vendime të rëndësishme për territorin dhe pronen, taksat dhe tarifatat vendore, për marrje kredie dhe grantesh, etj. Vendime kaq të rëndësishme, me një impakt të drejtpërdrejtë mbi popullatën dhe territorin, duhet detyrimisht të mbahen nën vëzhgimin e vazhdueshëm të publikut dhe aktorëve të specializuar të shoqërisë civile. Kjo mbikqyrje mund të realizohet si përpara procesit ven-

dimarrës (përmes pjesëmarrjes së aktorëve të interesuar dhe publikut), si gjatë procesit të votimit të projekt akteve (*mënyra e votimit, kuorumi, etj*) ashtu edhe pas marrjes së vendimit (përmes prefektit dhe/apo aktorëve të tjerë të specializuar apo të interesuar).

Promovimi i një metode efikase, por edhe i një kulture të re kontrolli ligjor dhe demokratik të akteve që nxjerrin Këshillat Bashkiak, është një ndër objektivat e kësaj nisme të ndërmarrë nga Qendra ÇIP. Kjo e fundit, ekspertizën e gjerë të akumuluar me monitorimin e botimeve zyrtare të institucioneve qendrore kushtetuese, tashmë e shtrin suksesshëm edhe në nivel vendore, duke targetuar organet vendimarrëse në qeverisjen lokale, duke shpresuar se në këtë mënyrë mbush edhe një vakum të krijuar në këto 12 vitet e fundit, që nga koha e hyrjes në fuqi të ligjit 8652, dt. 31.7.2000 “Për Organizimin dhe Funkcionimin e Qeverisjes Vendore”, i ndryshuar.

GERTI SHELLA
DREJTOR EKZEKUTIV

Qendra për Çështjet e Informimit Publik

1. Kryesisht neni 33, 34 dhe 35 i ligjit 8652 “Për Organizimin dhe Funkcionimin e Qeverisjes Vendore”, i ndryshuar.
2. E drejta kushtetuese (neni 23) dhe ligjore (nenet 33, 34 dhe 35 të ligjit 8652 “Për organizimin dhe funksionimin e Qeverisjes Vendore”, i ndryshuar).
3. Këto janë konkretisht nenet 33, 34 dhe 35 të ligjit në fjalë, të cilat normojnë pothuajse plotësisht detyrimin për transparencë ndaj publikut të nivel vendor: Monitorimi i implementimit të tyre nga Këshillat Bashkiak prodhon indikatorë objektivë për vlerësimin e transparencës në vendimarrjen lokale (shih shpjegimet e hollësishme më poshtë tek parashtrimet për legjitimitetin).
4. Këto dispozita përcaktojnë juridikisht dhe faktikisht atë që sot konsiderohet “akses efektiv në vendimarrje”, përmes cakimit të rregullave dhe procedurës për shpalljen dhe publikimin e akteve.
5. Metoda është pronësi intelektuale e Qendrës ÇIP. Përdorimi i saj mund të aktivizohet lehtësisht përmes një leje me shkrim të lëshuar nga Qendra ÇIP dhe pasi të jenë vlerësuar paraprakisht karakteristikat dhe qëllimshmëria e përdorimit nga subjekti që aplikon për këtë leje.
6. KAPITULLI II, 2. Vizioni, prioritetet dhe qëllimet strategjike, paragrafi 3, fq. 13

PJESA E PARE

**KUADRI LIGJOR DHE
LEGJITIMITETI I MONITORIMIT**

1

KUADRI LIGJOR DHE LEGJITIMITETI I MONITORIMIT

I. VENDIMARRJA NË NIVEL VENDOR

Qeverisja vendore në Republikën e Shqipërisë ngrihet në bazë të parimit të decentralizimit të pushtetit dhe ushtrohet sipas parimit të autonomisë vendore (Neni 13 i Kushtetutës).

Organet e qeverisjes vendore kanë të drejtë të nxjerrin akte. Aktet që nxirren nga organet e pushtetit vendor kanë fuqi vetëm brenda juridiksionit territorial që ushtrojnë këto organe (neni 116 i Kushtetutës). Parimet dhe procedurat për nxjerrjen e akteve juridike vendore parashikohen me ligj (Neni 120 i Kushtetutës).

Ligji 8652, datë 31.7.2000 “Për Organizimin dhe Funkcionimin e Qeverisjes Vendore”, i ndryshuar⁷, normon veprimtarinë institucionale të organeve

të qeverisjes vendore në RSH. Sipas këtij ligji “Organet e njësive të qeverisjes vendore ushtrojnë kompetencat e tyre nëpërmjet vendimeve, urdhëresave dhe urdhrave” (Neni 7, ligji 8652). Këto lloj aktesh janë të detyrueshme për të gjitha subjektet e përfshira në akt, nën juridiksionin e tyre (Neni 8, pika “b”, ligji 8652).

Funksioni kryesor vendimarrës në nivel vendor realizohet nga këshillat bashkiakë/komunale. Këta të fundit konsiderohen si parlamentet e qyteve dhe ligji iu ngarkon kompetenca shumë të rëndësishme vendimarrëse, të tilla si caktimi i taksave dhe tarifave vendore, miratimin e buxhetit vjetor, kredi-marrje dhe grant-marrje në vlera

SIPAS NENIT 32 TË LIGJIT 8652, KËSHILLI BASHKIAK KA KOMPETENCAT E MËPOSHTME:

- a) Miraton statutin e komunës ose të bashkisë, si dhe rregulloren e brendshme të funksionimit të vet.
- b) Zgjedh dhe shkarkon kryetarin dhe zëvendëskryetarin e këshillit.
- c) Emëron dhe shkarkon sekretarin e këshillit komunal ose bashkiak.
- ç) Miraton strukturën organizative dhe rregulloret bazë të administratës së komunës ose të bashkisë, të njësive e institucioneve buxhetore në varësi të komunës ose të bashkisë, si dhe numrin e personelit të tyre, kërkesat për kualifikimin, pagat dhe mënyrat e shpërblyerjes të punonjësve dhe të personave të tjerë të zgjedhur ose të emëruar në përputhje me legjislacionin në fuqi.
- d) Miraton aktet e themelimit të ndërmarrjeve, shoqërive tregtare, si dhe të personave të tjerë juridikë që krijojnë vetë ose është bashkëthemelues.
- dh) Miraton buxhetin dhe ndryshimet e tij.
- e) Miraton tjetërsimin ose dhënien në përdorim të pronave të tretëve.
- ë) Organizon dhe mbikëqyr kontrollin e brendshëm të komunës ose bashkisë.
- f) Vendos për taksat e tarifave vendore, si dhe nivelin e tyre.
- g) Vendos për marrjen e kredive dhe shlyerjen e detyrimeve ndaj të tretëve.
- gj) Vendos për krijimin e institucioneve të përbashkëta me njësi të tjera të qeverisjes vendore, përfshi subjektin e kompetencave të përbashkëta ose me persona të tretë.
- h) Vendos për fillimin e procedurave gjyqësore për çështje të kompetencës së vet.
- i) Zgjedh përfaqësuesit e këshillit komunal ose bashkiak në këshillin e qarkut.
- j) Vendos për dhënien ose heqjen e mandatit të këshilltarit.
- k) Miraton norma, standarde e kriteret për rregullimin dhe disiplinimin e funksioneve që i janë dhënë atij me ligj, si dhe për mbrojtjen dhe garantimin e interesit publik.
- l) Vendos për simbolet e komunës ose të bashkisë.
- ll) Vendos për emërtimin e rrugëve, të shesheve, të territoreve, të institucioneve dhe të objekteve në juridiksionin e komunës ose të bashkisë.
- m) Jep tituj nderi dhe stimuj.
- n) Vendos për rregullat, procedurat dhe mënyrat e realizimit të funksioneve të deleguara, në bazë dhe për zbatim të ligjit me të cilin bëhet ky delegim të komuna ose bashkia.

të konsiderueshme, apo edhe vendimarrje mjaft kritike mbi territorin dhe pronat që i kanë kaluar tashmë në administrim pushtetit vendor.

Në ushtrim të kompetencave të tyre, këshillat bashkiakë/komunalë nxjerrin vendime me karakter normativ dhe individual, të detyrueshme për t'u zbatuar nga subjektet nën juridiksionin e tyre. Ligji 8652, datë 31.7.2000 "*Për Organizimin dhe Funksionimin e Qeverisjes Vendore*", i ndryshuar, normon me hollësi procesin e shqyrtimit, votimit dhe shpalljes së vendimeve të këshillave bashkiakë/ komunalë (*neni 33 i ligjit 8652*).

Votimi në këshill bëhet i hapur ose i fshehtë. Këshilli vendos për rastet kur votimi bëhet i fshehtë. Aktet me karakter individual miratohen kurdoherë me votim të fshehtë.

Pas ndryshimeve që pësoi **ligji 8652** në vitin 2004, parashikohet vetëm një rast kur vendimet duhet të merren me tre të pestat të numrit të përgjithshëm të anëtarëve të Këshillit, dhe kjo është konkretisht në rastin kur Këshilli "*miraton tjetërsimin ose dhënien në përdorim të pronave të tretëve*"⁸.

ENI 33 "VOTIMI"

1. Votimi në këshill bëhet i hapur ose i fshehtë. Këshilli vendos për rastet kur votimi bëhet i fshehtë. Aktet me karakter individual miratohen kurdoherë me votim të fshehtë.
2. Vendimet e këshillit merren me shumicën e votave të anëtarëve të pranishëm në mbledhje.
3. Vendimet, për rastet e parashikuara në shkronjat "b", "c", "d", "dh", "f", "g", "gj", "i" dhe "j" të nenit 32 të këtij ligji, merren me shumicën e votave të numrit të përgjithshëm të anëtarëve të këshillit.
4. Vendimet merren me tre të pestat të numrit të përgjithshëm të anëtarëve të këshillit për rastet e parashikuara në nenin 32 shkronja "e" e këtij ligji.
5. Në rastet e votimit për kryetarin, zëvendëskryetarin dhe sekretarin e këshillit, kur nuk sigurohet shumica e kërkuar, votimi ribëhet midis dy kandidatëve, që në raundin e parë kanë fituar numrin më të madh të votave.
6. Aktet e këshillit shpallen brenda 10 ditëve nga data e miratimit të tyre dhe hyjnë në fuqi 10 ditë pas shpalljes. Aktet me karakter individual hyjnë në fuqi në datën e njoftimit të tyre subjekteve që përfshihen në to.

II. PJESEMARRJA NË PROCESIN VENDIMARRËS

Pushteti vendor në Republikën e Shqipërisë ka për mision kryesor sigurimin e qeverisjes në nivel sa më afër shtetasve nëpërmjet "*respektimit të të drejtave dhe lirive themelore të shtetasve të sanksionuara në Kushtetutë ose në ligje të tjera*" (Neni 3, ligji 8652).

E drejta e pjesëmarrjes dhe informimit përfshihen në kreun "*Të Drejtat dhe Liritë Themelore të Njeriut*", në *Kushtetutën e Shqipërisë*. Neni 23 i saj përcakton shprehimisht se:

- 1) E drejta e informimit është e garantuar.
- 2) Kushdo ka të drejtë, në përputhje me ligjin, të marrë informacion për veprimtarinë e organeve shtetërore, si dhe të personave që ushtrojnë funksione shtetërore.
- 3) Kujdo i jepet mundësia të ndjekë mbledhjet e organeve të zgjedhura kolektive.

Këto garanci kushtetuese janë transpozuar me besnikëri në dispozitat e **ligjit 8652**, "*Për Organizimin dhe Funksionimin e Qeverisjes*

Vendore", i ndryshuar. Lidhur me të drejtën e pjesëmarrjes së publikut, **neni 34** i këtij ligji përcakton shprehimisht se: *Mbledhjet e këshillit janë të hapura për publikun. Çdo qytetar lejohet të ndjekë mbledhjet e këshillit, sipas mënyrës së përcaktuar në rregulloren e këshillit (Paragrafi 1, neni 34).*

Këshilli komunal ose bashkiak, përpara shqyrtimit dhe miratimit të akteve, zhvillon seanca këshillimi me bashkësinë. Këshillimi me bashkësinë, në çdo rast, bëhet sipas mënyrës së përcaktuar në rregulloren e këshillit, duke përdorur një nga format e nevojshme si takimet e hapura me banorët, takime me specialistë, me institucione të interesuara dhe organizata joqeveritare ose nëpërmjet marrjes së nismës për organizimin e referendumeve vendore (*neni 35, paragrafi 2*).

Pjesëmarrja e publikut në vendimarrje nuk është e njëjta gjë me *aksesin e publikut në legjislacionin vendor*. E para implikon

ekskluzivisht pjesëmarrjen e aktorëve të interesuar dhe publikut të gjerë gjatë procesit të draftimit apo shqyrtimit të projekt-akteve, me synim harmonizimin sa më të gjere të vendimarrjes, kurse e dyta implikon në shumicën e rasteve aksesin në legjislacionin vendor, ose e thënë ndryshe, njohjen efektive të publikut me vendimet e nxjerra nga Këshilli. Pjesëmarrja ndodh përpara dhe gjatë votimit të akteve, kurse e dyta pasi procesi i shqyrtimit dhe votimit të tyre ka përfunduar. Ligjvënësi ka treguar kujdes që pjesëmarrja e publikut në vendimarrje dhe garanatimi i aksesit të publikut në vendimet e marra përmes shpalljes së tyre të jenë të normuara veç e veç (*shih parashtrimet më poshtë*).

NENI 34**"MBLEDHJET E HAPURA"**

1. Mbledhjet e këshillit janë të hapura për publikun. Çdo qytetar lejohet të ndjekë mbledhjet e këshillit, sipas mënyrës së përcaktuar në rregulloren e këshillit.
2. Njoftimi për mbledhjen e këshillit bëhet publik në vende të caktuara nga këshilli dhe në media. Njoftimi përmban datën, vendin, orën dhe rendin e ditës së mbledhjes.
3. Këshilli, me shumicën e votave të numrit të përgjithshëm të anëtarëve, vendos për rastet kur mbledhja bëhet e mbyllur.

III. AKSESI NË LEGJISLACIONIN VENDOR

Lidhur me shpalljen dhe hyrjen në fuqi të vendimeve të këshillave bashkiakë / komunale, neni 33/6 përcakton se *"Aktet e këshillit shpallen brenda 10 ditëve nga data e miratimit të tyre dhe hyjnë në fuqi 10 ditë pas shpalljes. Aktet me karakter individual hyjnë në fuqi në datën e njoftimit të këtyre subjekteve që përfshihen në to."*

Aktet e Këshillit afishohen, në vende publike të caktuara nga ky i fundit, brenda territorit të komunës ose bashkisë dhe, sipas mundësive, këshilli cakton edhe forma të tjera të publikimit të tyre. Informimi i publikut në çdo komunë e bashki bëhet në përputhje me ligjin nr.8503, datë 30.6.1999 *"Për të drejtën e informimit për dokumentet zyrtare"* dhe rregullat e përcaktuara nga vetë këshilli përkatës për këtë qëllim (*neni 35 i ligjit 8652*). Në këtë pikë, modalitetet juridike të vendimarrjes dhe ato të transparencës me publikun janë praktikisht të shkruara organikisht tek njëra tjetra (ose zgjatime të njëra tjetrës).

Zbatimi i këtyre dispozitave është kusht **juridik** dhe **faktik** për të garantuar aksesin e publikut në legjislacionin lokal, në kuptimin e njohjes efektive të tij me aktet që miraton Këshilli Bashkiak. Edhe njëherë ritheksojmë se aksesin e publikut në vendimarrjen e materializuar (vendimet e Këshillit Bashkiak) nuk është i njëjtë në esencë me pjesëmarrjen e publikut në procesin

paraprak të shqyrtimit të projekt-akteve të Këshillit. E para nënkupton pasjen/garantimin e mundësive efektive të njohjes me normat juridiko-administrative që cakton autoriteti vendimarrës, në rastin konkret Këshilli Bashkiak.

Konkretizimi i vendimeve në letër nga ana e këtij të fundit si dhe zbardhja dhe shpallja e tyre, përfaqësojnë materializimin e të gjithë procesit vendimarrës. Ato janë në këtë kuptim sin-teza apo produkti final i këtij procesi. Edhe pse publikut mund t'i jetë garantuar pjesëmarrja (fizike) në procesin vendimarrës, në rastin kur atij nuk i garantohen mundësi efektive të njohjes me aktet ku materializohet ky proces, vetë pjesëmarrja e humbet qëllimin.

Publikimi i akteve zyrtare përbën një nga parimet themelore të qeverisjes, si në nivel qendror ashtu edhe vendor. Ky parim afirmon kushtin që subjektet fizike dhe juridike të mund të njohin normat ligjore që nxjerrin organet qeverisëse⁹ në mënyrë që të kenë mundësi më pas t'i zbatojnë ato. Për këtë arsye, ky është një shërbim publik, të cilin këto organe duhet ta ofrojnë në çmimin e kostos. Për të njëjtat arsye, publikimi i tyre është një detyrim kushtetues dhe ligjor për organet qeverisëse. Në ligjerimin teorik, kjo referohet edhe si "informim proaktiv"¹⁰⁴ i publikut nga vetë organi që nxjerr aktin, për ta

dalluar atë nga "informimi aktiv" i cili aktivizohet nga vetë subjekti (qytetari) me anë të një kërkesë që bazohet në të drejtën e tij për informim. Në rastin e kësaj të fundit, janë vetë qytetarët që kanë të drejtë¹¹ të kërkojnë informacion përmes një kërkesë formale e cila depozitohet pranë organit nga i cili disponohet informacioni i synuar.

Ligji 8682, "Për Organizimin dhe Funksionimin e Qeverisjes Vendore", i ndryshuar, ka të parashikuar edhe këtë format informimi (atë aktiv) mbi aktet e që nxjerrin autoritet vendore, duke bërë referencë direkte në ligjin nr.8503, datë 30.6.1999 "Për të drejtën e informimit për dokumentet zyrtare". E njëjta dispozitë ligjore që përcakton modalitetet e shpalljes dhe publikimit të akteve të Këshillit Bashkiak (eng: *proactive disclosure*), përcakton shprehimisht edhe se: "Informimi i publikut në çdo komunë e bashki bëhet në përputhje me ligjin nr.8503, datë 30.6.1999 "Për të drejtën e informimit për dokumentet zyrtare" dhe rregullat e përcaktuara nga vetë këshilli përkatës për këtë qëllim"(neni 35, paragrafi 3, fjalia e dytë)

IV. ÇFARË SYNON MONITORIMI

Nga i gjithë parashtrimi i mësipërm, është e qartë se **ligji 8652, datë 31.7.2000** "Për Organizimin dhe Funksionimin e Qeverisjes Vendore", i ndryshuar, ka të transpozuar me kujdes disa parime të rëndësishme kushtetuese¹², me synimin e qartë për të garantuar një proces vendimarrës transparent dhe të hapur ndaj publikut. Ligjvënësi ka lidhur organikisht në dispozitat e ligjit 8652 rregullat dhe procedurën për vendimarrjen e të zgjedhurve vendorë me të drejtën e publikut për të qenë i përfshirë në këtë vendimarrje. Kjo përfshirje e publikut aktivizohet në **fillim, gjatë dhe në fund** të procesit vendimarrës. Konkretisht kjo nënkupton shqyrtimin paraprak të një kategorie aktesh¹³ me publikun e interesuar, ndjekjen e mbledhjeve në sallë teksa ato zhvillohen si dhe aksesin në vendimet e materializuara të Këshillit. Kjo e fundit garantohet si përmes informimit proaktiv (shpalljes së akteve nga vetë Këshilli bashkiak/komunal) dhe informimit aktiv (përmes referimit direkt në dispozitat e ligjit 8503 "Për të drejtën e in-

NENI 35

SEANCAT E KESHILLIMEVE ME BASHKËSINË DHE E DREJTA E PUBLIKUT PËR T'U INFORMUAR

1. Këshilli komunal ose bashkiak, përpara shqyrtimit dhe miratimit të akteve, zhvillon seanca këshillimi me bashkësinë. Seancat e këshillimit janë të detyrueshme për rastet e parashikuara në nenin 32 shkronjat "dh", "e", "f" dhe "k" të këtij ligji.
2. Këshillimi me bashkësinë, në çdo rast, bëhet sipas mënyrës së përcaktuar në rregulloren e këshillit, duke përdorur një nga format e nevojshme si takimet e hapura me banorët, takime me specialistë, me institucione të interesuara dhe organizata joqeveritare ose nëpërmjet marrjes së nismës për organizimin e referendumeve vendore.
- "2/1. Për këshillat komunale/bashkiake janë të detyrueshme seancat e këshillimit me kryetaret dhe kryesinë e fshatrave nën juridiksion, në përputhje me përcaktimet e bëra në shkronjat "ç", "dh", "e", "f", "k" dhe "ll" të nenit 32 të ligjit. Seancat e këshillimit, në këtë rast, shënohen në procesverbal.
3. Aktet e këshillit afshohen, në vende publike të caktuara nga këshilli, brenda territorit të komunës ose bashkisë dhe, sipas mundësi, këshilli cakton edhe forma të tjera të publikimit të tyre. Informimi i publikut në çdo komunë e bashki bëhet në përputhje me ligjin nr.8503, datë 30.6.1999 "Për të drejtën e informimit për dokumentet zyrtare" dhe rregullat e përcaktuara nga vetë këshilli përkatës për këtë qëllim

formimit për dokumentat zyrtare").

Nenet 34 dhe 35 të ligjit 8652 "Për Organizimin dhe Funksionimin e Qeverisjes Vendore", i ndryshuar, janë mishërimi praktik i kësaj lidhjeje organike që synon garantimin e një procesi vendimarrës transparent dhe të hapur ndaj publikut. Kurse neni 33 normon në tërësi procedurën e votimit dhe mënyrën e hyrjes në fuqi (*pika 6*) të vendimeve të Këshillit. Zbatimi rigoroz i këtyre tre neneve është kusht juridik¹⁴ për të patur një vendimarrje të bazuar në ligj dhe të hapur ndaj publikut.

Matja e nivelit të implementimit të neneve 34 dhe 35¹⁵ prodhon automatikisht indikatorë të drejtpërdrejtë për vlerësimin objektiv të nivelit të përfshirjes së publikut në vendimarrjen lokale dhe transparencës së kësaj të fundit. Kurse matja e nivelit të implementimit të nenit 33, indikon legjitimitetin e akteve dhe fuqinë e tyre juridike. Të monitorosh vendimarrjen dhe transparencën e saj në nivel vendor do të thotë të monitorosh pashmangshmërisht nivelin e implementimit të nenit

33 të ligjit 8652. Çdo monitorim i ndërmarrë jashtë kësaj llogjike do të ishte një përjasje krejt jo-serioze, e paaftë për të “diagnostikuar” problemet në vendimarrjen lokale.

Zhvillimi i një metode për matjen e nivelit të zbatimit të këtyre tre neneve dhe implementimi në praktikë i saj ka qenë një ndër objektivat kryesorë të këtij projekti. Kjo metodë e re monitorimi dhe vlerësimi u mor përsipër të zhvillohej nga Qendra ÇIP, në kuadër të një projekti integral i cili u implementua në dy bashki kryesore, konkretisht në Durrës dhe në Korçë. Modeli metodologjik është i tipit “*Monitorim përmes Pjesëmarrjes*¹⁶”, ose shkurt *MP*.

Mjeti kryesor metodologjik që u zhvilluar nga ÇIP u emërtuar *PROAKTIV* (akronim i modifikuar për: *Protokoll i Vlerësimit të Transparencës Vendimarrëse në Këshillin Bashkiak përmes Pjesëmarrjes Aktive*). Ky protokoll është *sui-generis*, që do të thotë se është “*qepur pas trupit*” të

legjislacionit përkatës në fuqi në Republikën e Shqipërisë, në rastin konkret ligji 8652 “Për Organizimin dhe Funkcionimin e Qeverisjes Vendore”, i ndryshuar. Në vija të përgjithshme, qasja PROAKTIV ndërthur në një bllok të vetëm **monitorimin e ligjshmërisë së procesit vendimarrës të Këshillit Bashkiak** përmes **pjesëmarrjes dhe raportimit aktiv qytetar**.

SHKURT MBI KËSHILLIN BASHKIAK, DURRËSIT

Këshilli Bashkiak i Qytetit të Durrës ka 45 anëtarë. Në datën 10 Gusht 2011 u mandatua Këshilli i ri Bashkiak, Durrës, i dalë nga Zgjedhjet Lokale të 8 Majit 2011. Me votim të fshehtë, anëtarët e këtij Këshilli zgjedhën kryetar z. Idris Hamiti¹⁷, i Partisë për Drejtësi, Integrim dhe Unitet, kurse nënkryetar u zgjodh z. Edmond Rubiku¹⁸. Sekretar i Këshillit Bashkiak Durrës u rizgjodh znj. Meliha Maloku¹⁹.

Dokumenta të rëndësishme dhe aktorë që adresojnë problemin

1. **Strategjia e Reformës Ndër-Sektoriale në Administratën Publike 2009-2013 (VKM)**
2. **Strategjia e Inovacionit dhe Qeverisjes së Mirë Vendore, Këshilli i Europës**
3. **Protokolli Shtesë i Këshillit të Europës për Kartën e Vet-Qeverisjes Lokale, Utrecht, 16.XI.2009.**

7. Ligji 8652, datë 31.7.2000 “Për Organizimin dhe Funkcionimin e Qeverisjes Vendore”, është ndryshuar me ligjin nr. 9208, dt 18.03.2004, “Per disa shtesa dhe ndryshime ne ligjin nr. 8652, date 31.7.2000 “Per organizimin dhe funksionimin e qeverisjes vendore”
8. Neni 33, pika 4: “Vendimet merren me tre të pestat të numrit të përgjithshëm të anëtarëve të këshillit për rastet e parashikuara në nenin 32 shkronja “e” të këtij ligji.”
9. Sipas ligjit 8652, datë 31.7.2000 “Për Organizimin dhe Funkcionimin e Qeverisjes Vendore”, i ndryshuar, “Organet e njëjste të qeverisjes vendore ushtrojnë kompetencat e tyre nëpërmjet vendimeve, urdhërave dhe urdhërave (neni 7). Këto lloj aktesh janë të detyrueshme për të gjitha subjektet e përfshira në akt, nën juridiksionin e tyre. (Neni 8, pika “b”, ligji 8652).
10. Në anglisht referohet përgjithësisht përmes konceptit të përbërë: “proactive disclosure”. Kjo do të thotë që institucioni ka detyrim të publikojë aktin në mënyrë që ai të njihet dhe të zbatohet nga subjektet, pa qenë nevoja që këta të fundit të interesohen përmes një kërkesë me shkrim për t’u njohur me aktin në fjalë. Është e qartë se në këtë rast, detyrimi ligjor për publikimin e aktit nga institucioni reflekton një nevojë të këtij të fundit për respektimin nga subjektet të normës që cakton akti që ai vetë nxjerr.
11. Në rastin e Shqipërisë kjo është një e drejtë që garantohet nga Kushtetuta (neni 23) dhe nga ligji 8503 “Për të drejtën e Informimit mbi Dokumentata Zyrtare”.
12. E drejta e pjesëmarrjes dhe informimit përfshihet në “Të Drejtat Dhe Liritë Themelore Të Njeriut”, të garantuara nga Kushtetuta e Shqipërisë, konkretisht në nenin 23 të saj.
13. Diskutimi me publikun është i detyrueshmë me ligj për rastet e vendimarrjes për Buxhetin, Paketën fiskale, tjetërsimin e pronave dhe në rastet miratimit të normave dhe standardeve për rregullimin dhe disiplinimin e funksioneve që i janë dhënë me ligj Këshillave (neni 35/1).
14. Garantimi i një procesi të hapur vendimarrës dhe transparent me publikun nuk lidhet me vlerësimin, diskreacioni apo ndergjegjen e të zgjedhurve lokalë, por është i rregulluar me ligj, kryesisht përmes neneve 33, 34 dhe 35.
15. neni 34 “Mbledhjet e hapura” dhe neni 35 “Seancat e këshillimeve me bashkësinë dhe e drejta e publikut për t’u informuar”.
16. Shih: Metodologjia
17. Vendim i Këshillit Bashkiak Durrës nr. 02, dt. 09.08.2011 “Per zgjedhjen e Kryetarit te Keshillit Bashkiak Durrës”, ose download: <http://www.infocip.org/al/pdf/pl/durres/2011/vendim%20nr%202.pdf>
18. Vendim i Këshillit Bashkiak Durrës nr. 03, dt. 09.08.2011 “Per zgjedhjen e Zevendeskrjetarit te Keshillit Bashkiak Durrës”, download: <http://www.infocip.org/al/pdf/pl/durres/2011/vendim%20nr%203.pdf>
19. Vendim i Këshillit Bashkiak Durrës nr. 07, dt. 22.09.2011 “Per emerimin e sekretarit te Keshillit Bashkiak Durrës” download: <http://www.infocip.org/al/pdf/pl/durres/2011/vendim%20nr%207.pdf>

PJESA E DYTË

GJETJET E MONITORIMIT

2

GJETJET E MONITORIMIT

SHpjegimi i shkurtër mbi pjesën e dytë

Në këtë pjesë të dytë të Raportit ofrohen shpjegime të detajuara për gjetjet e monitorimit të realizuar nga Qendra për Çështje të Informimit Publik (më poshtë: ÇIP), në koordinim me degën e saj lokale, Zyra për Transparençë Qytetare në Durrës (më poshtë: ZTQ).

Objekt parësor vlerësimi është niveli i zbatueshmërisë së neneve 33, 34 dhe 35 të ligjit 8652 "Për Organizimin dhe Funksionimin e Qeverisjes Vendore", i ndryshuar. Sikurse u bë e qartë në parashtrimet e mësipërme, zbatimi rigoroz i këtyre tre neneve nga Këshillit Bashkiak është kusht për të patur një vendimarrje ligjore dhe transparente. Matja e zbatueshmërisë së këtyre neneve (çdo dispozitë) çon automatikisht në matjen e nivelit të transparencës dhe ligjshmërisë në vendimarrjen lokale.

Gjetjet në këtë Pjesë të Dytë do të renditen sipas kriterit që cakton renditja e këtyre dispozitave në ligjin 8652, të ndryshuar. Më pas, në Pjesën e Tretë do të jepen në mënyrë të përmbledhur paraqitjet grafike të të dhënave si dhe vizualizimi i nivelit të transparencës që karakterizon vendimarrjen e Këshillit Bashkiak, Durrës, për periudhën nën monitorim (9 Gusht, 2011- 6 Korrik, 2012)

1. ZBATUESHMËRIA E NENIT 33 "VOTIMI"

Ligji 8652 "Për Organizimin dhe Funksionimin e Qeverisjes Vendore", i ndryshuar.

NENI 33
"VOTIMI"

1. Votimi në këshill bëhet i hapur ose i fshehtë. Këshilli vendos për rastet kur votimi bëhet i fshehtë. Aktet me karakter individual miratohen kurdoherë me votim të fshehtë.
2. Vendimet e këshillit merren me shumicën e votave të anëtarëve të pranishëm në mbledhje.
3. Vendimet, për rastet e parashikuara në shkronjat "b", "c", "d", "dh", "f", "g", "gj", "i" dhe "j" të nenit 32 të këtij ligji, merren me shumicën e votave të numrit të përgjithshëm të anëtarëve të këshillit.
4. Vendimet merren me tre të pestat të numrit të përgjithshëm të anëtarëve të këshillit për rastet e parashikuara në nenin 32 shkronja "e" të këtij ligji.
5. Në rastet e votimit për kryetarin, zëvendëskryetarin dhe sekretarin e këshillit, kur nuk sigurohet shumica e kërkuar, votimi ribëhet midis dy kandidatëve, që në raundin e parë kanë fituar numrin më të madh të votave(2).
6. Aktet e këshillit shpallen brenda 10 ditëve nga data e miratimit të tyre dhe hyjnë në fuqi 10 ditë pas shpalljes. Aktet me karakter individual hyjnë në fuqi në datën e njoftimit të tyre subjekteve që përfshihen në to.

Ndryshe nga nenet 34 dhe 35 të ligjit 8652 të ndryshuar, zbatueshmëria e nenit 33 paraqet një interes më të ulët në kuadër të këtij monitorimi për shkak të faktit se ai "targeton" vetëm Këshillin dhe jo publikun dhe/apo përfshirjen e tij në vendimarrje, çka është qëllim kryesor në kuadër të kësaj initiative. Kjo e fundit, sikurse është bërë e qartë tashmë garantohet përmes zbatimit rigoroz të neneve 34 dhe 35 të ligjit në fjalë.

Megjithatë, të monitorosh procesin vendimarrës në nivel vendor, duke anashkaluar me qëllim vlerë-

simin e modaliteteve ligjore të votimit të akteve nga Këshilli gjatë mbledhjeve të tij, do të ishte që në pikënisje një nismë e cinguar. Jo pa qëllim, neni 33, 34 dhe 35, janë të vendosur nga ligjvënësi pranë njëri tjetrit në **ligjin 8652, të ndryshuar**. Këto nene normojnë veç e veç tre fazat në të cilat kalon procesi vendimarrës në nivel vendor: **1) diskutimi paraprak i projekt-vendimeve me aktorët e interesuar dhe publikun, 2) votimi i projektvendimeve nga këshilltarët gjatë mbledhjes së Këshillit dhe 3) shpallja dhe hyrja në fuqi e vendimeve tashmë të miratuara nga Këshilli.**

GJETJET E MONITORIMIT

1.1 VOTIMI I FSHEHTE I VENDIMEVE ME KARAKTER INDIVIDUAL (NENI 33/1)

Gjatë 12-mujorit të tij të parë të ushtrimit të mandatit (9 Gusht 2011- 6 Korrik 2012), Këshilli i ri Bashkiak i Durrësit që u konstituua pas zgjedhjeve të 8 Majit 2011, ka miratuar gjithsej 60 vendime. Plot 38 prej tyre janë marrë në vitin 2011, kurse pjesa tjetër janë marrë deri në 6 Korrik të vitit 2012²⁰.

Shumica dërrmuese e vendimeve të marra nga Këshilli Bashkiak janë me karakter individual (54 gjithsej). Ky klasifikim i vendimeve në dy kategori, ato me karakter *individual* dhe me karakter *normativ*, ishte një proces thelbësor i analizës që ndër-morrën ekspertët e Qendrës ÇIP në kuadër të këtij Raporti Monitorues²¹ (lexo më shumë rreth këtij argumenti tek: *Metodologjia*).

Kjo ndarja në dy kategori e VKB ka një rëndësi metodologjike të dorës së parë në kuadër të këtij Raporti, pasi është kusht për të vlerësuar nivelin e zbatimit të *dispozitës 33/1*²² nga ana e Këshillit Bashkiak.

Kjo dispozitë përcakton shprehimisht se "*Aktet me karakter individual miratohen kurdoherë me votim të fshehtë*". Nga raportet periodike të hartuara nga ekipi i ZITQ, Durrës, por edhe nga vlerësimi tërësor dhe i kujdesshëm i të gjitha materialeve filmike ku janë dokumentuar mbledhjet e Këshillit Bashkiak²³, rezulton se kjo dispozitë e ligjit është respektuar vetëm në rastet e vendimeve nominale²⁴ gjatë periudhës së konstituimit²⁵ (rreth 9 të villa).

Për të gjitha vendimet e tjera me karakter individual (45 vendime), nga monitorimi rezulton se këshilltarët bashkiakë kanë bërë votim të hapur. Bazuar në numrin e përgjithshëm të vendimeve me karakter individual, ÇIP ka përllogaritur edhe *nivelin e zbatimit të dispozitës 33/1 të ligjit 8652 nga Këshilli Bashkiak, Durrës për 12-mujorin e parë të ushtrimit të mandateve* (grafiku 1& 2, fq. 43).

Anashkalimi i shpeshtë i procedurës që përcakton neni 31 pika 1 e ligjit 8562, të ndryshuar, për votimin e fshehtë të vendimeve me karakter individual, në rastin e Durrësit nuk rezulton se diktohet nga infrastruktura e munguar në sallën ku zhvillohen mbledhjet e Këshillit Bashkiak. Kjo është një sallë moderne, me infrastrukturë elektronike votimi.

Një arsye që mund të shpjegojë se përse Këshilli Bashkiak në Durrës miraton përgjithësisht me votim të hapur vendimet me karakter individual, mund të ishte ndoshta njohja e paktë e dispozitave të ligjit 8552 nga vetë këshilltarët. Në fakt kjo do të kishte qenë një "mos-njohje" tërësisht e justifikuar, po të mbahet parasysh se nuk ka asnjë manual, rregullore, udhëzim apo vendim gjykatë që të interpretojë dhe/apo caktojë kritere se çfarë dhe si dallohet një vendim individual nga një vendim normativ në Republikën e Shqipërisë (lexo më shumë rreth kësaj tek *Pjesa IV, Rekomandimet*).

Cilat janë kriteret e vlerësimit për të dalluar aktin normativ nga akti individual

Akti administrativ individual rregullon në veçanti marrëdhënie konkrete të posaçme për një çështje të caktuar dhe ndaj një subjekti ose grupi subjektsh të identifikueshem. Edhe në rastet kur akti administrativ i shtrin efektet e tij jo për një person të caktuar, por për një grup ose një kategori me të gjere subjektsh të verifikueshme dhe identifikueshme, karakteri i tij individual mbetet. Nëse marrëdhënia juridike që ai rregullon është konkrete, akti nuk e humbet individualitetin e tij.

Kur me ane të një akti vendosen rregulla të detyrueshme që shprehin marrëdhënie juridike ose për një kompleks marrëdhëniesh, ai konsiderohet akt i përgjithshëm ose normativ. Akti në këtë rast është abstrakt. Ai rregullon marrëdhënie në tërësi dhe për një kategori të gjere subjektsh. Akti i përgjithshëm nuk i referohet një fakti konkret, por një numri faktesh të mundshme ose hipotetike. Akti normativ, për të qenë i njëjti për të gjithë, formulohet në kuptimin më të përgjithshëm dhe abstrakt, duke i'u referuar pa asnjë lloj diskriminimi ndonjëri dhe për çfarëdo lloj fakti. Në aktin normativ përfshihen ato norma që rregullojnë marrëdhënie të përgjithshme, në dallim nga akti individual që përfshin norma që rregullojnë marrëdhënie për subjekte ose objekte.

Në mënyrë të përmbledhur, mund të konkludohet mbi tre cilesi të akteve normative. Ato, janë të përgjithshme, parashikojnë hipoteza abstrakte, si dhe nuk shtrihen me një akt të vetëm zbatimi.

²⁰E Drejta Administrative 2", Dr. Sokol Sadushi, botim i ripunuar. Shtëpia Botuese "Grand Print", Tiranë, Shtator 2008.

GJETJET E MONITORIMIT

1.2 VENDIME TË KËSHILLIT QË MERREN ME SHUMICË TË THJESHTË (NENI 33/2 & 33/3)

VENDIME NORMATIVE

Nga totali i VKB për periudhën e monitoruar, vetëm një numër i vogël i tyre kanë karakter normativ (rreth 6 të tilla). Ndër to, si më të rëndësishmet mund të përmenden vendimet për Buxhetin 2011²⁶, Buxhetin 2012²⁷, vendimi për Paketën Fiskale 2012²⁸. **Në të gjitha këto raste, votimi është bërë i hapur, dhe sa kohë që këto janë vendime normative, kjo është një praktikë e mbështetur plotësisht në ligj.**

Vendimarrja për Paketën Fiskale (taksat dhe tarifat vendore) si dhe për Buxhetin (pagat e administratës, investimet publike, etj) janë ndër detyrat më themelore të një Këshilli Bashkiak. Procesi nëpër të cilin kalojnë këto vendimarrje normohet me kujdes dhe veç e veç në çdo hallkë nga **ligji 8652 "Për Organizimin dhe Funksionimin e Qeverisjes Vendore"**.

MODALITETET E VOTIMIT

Neni 33/3, përcakton shprehimisht se *Vendimet, për rastet e parashikuara në shkronjat "b", "c", "d", "dh"²⁹, "f³⁰", "g", "gj", "i" dhe "j" të nenit 32 të këtij ligji, merren me shumicën e votave të numrit të përgjithshëm të anëtarëve të këshillit.*

Nga monitorimi në sallë i procesit vendimarrës nga ana e Këshillit Bashkiak, Durrës, rezulton se kjo kërkesë e ligjit është respektuar plotësisht. Ky rezultat derivon lehtësisht edhe nga një deduksion i thjeshtë logjik: si në Këshillin Bashkiak të para-8 Majit ashtu edhe në atë që u konstitua pas këtyre zgjedhjeve, diferenca mes shumicës dhe pakicës përcaktohej nga vetëm nga fare pak vota, dhe, për sa kohë që kemi të bëjmë me vendime të miratuara, fjalla vjen për Buxhetin, Paketën Fiskale, etj, kjo shtyn apriori në konkluzionin që dispozita 33/3 e ligjit 8652 është plotësisht e zbatuar, pasi në rast të kundërt, nuk do të kishte patur një vendimarrje për to.

Ndërkohë, bazuar në të dhënat e raportuar nga anëtarët e ZTQ, Durrës, por edhe nga vlerësimi në vend i bërë nga stafi i ÇIP i cili gjithashtu ka ndjekur rigorozisht mbledhjet e Këshillit bashkiak Durrës, rezulton se, në përgjithësi të gjitha vendimet janë marrë me shumicën e votave të anëtarëve të pranishëm në mbledhje. **Kjo e dhënë çon në përfundimin se pika 2 e nenit 33 të ligjit 8652 të ndryshuar është zbatuar rigorozisht gjatë vendimarrjes në sallën e mbledhjeve të Këshillit.**

NENI 32

DETYRAT DHE KOMPETENCAT E KËSHILLIT KOMUNAL OSE BASHKIAK

Këshilli komunal ose bashkiak ka këto detyra dhe kompetenca:

- a) Miraton statutin e komunës ose të bashkisë, si dhe rregulloren e brendshme të funksionimit të vet.
- b) Zgjedh dhe shkarkon kryetarin dhe zëvendëskryetarin e këshillit.
- c) Emëron dhe shkarkon sekretarin e këshillit komunal ose bashkiak.
- ç) Miraton strukturën organizative dhe rregulloret bazë të administratës së komunës ose të bashkisë, të njësisve e institucioneve buxhetore në varësi të komunës ose të bashkisë, si dhe numrin e personelit të tyre, kërkesat për kualifikimin, pagat dhe mënyrat e shpërblimit të punonjësve dhe të personave të tjerë të zgjedhur ose të emëruar në përputhje me legjislacionin në fuqi.
- d) Miraton aktet e themelimit të ndërmarrjeve, shoqërive tregtare, si dhe të personave të tjerë juridikë që krijon vetë ose është bashkëthemelues.
- dh) Miraton buxhetin dhe ndryshimet e tij.
- e) Miraton tjetërsimin ose dhënien në përdorim të pronave të tretëve.
- ë) Organizon dhe mbikëqyr kontrollin e brendshëm të komunës ose bashkisë.
- f) Vendos për taksat e tarifat vendore, si dhe nivelin e tyre.
- g) Vendos për marrjen e kredive dhe shlyerjen e detyrimeve ndaj të tretëve.
- gj) Vendos për krijimin e institucioneve të përbashkëta me njësi të tjera të qeverisjes vendore, përfshi subjektin e kompetencave të përbashkëta ose me persona të tretë.
- h) Vendos për fillimin e procedurave gjyqësore për çështje të kompetencës së vet.
- i) Zgjedh përfaqësuesit e këshillit komunal ose bashkiak në këshillin e qarkut.
- j) Vendos për dhënien ose heqjen e mandatit të këshilltarit.
- k) Miraton norma, standarde e kritere për rregullimin dhe disiplinimin e funksioneve që i janë dhënë atij me ligj, si dhe për mbrojtjen dhe garantimin e interesit publik.
- l) Vendos për simbolet e komunës ose të bashkisë.
- ll) Vendos për emërtimin e rrugëve, të shesheve, të territoreve, të institucioneve dhe të objekteve në juridiksionin e komunës ose të bashkisë.

GJETJET E MONITORIMIT

1.3 VENDIME TË KËSHILLIT QË MERREN ME TRE TË PESTAT (NENI 33/4)

Ligji 8652, i ndryshuar, parashikon vetëm një rast vendimarrje për të cilën nevojiten 3/5 e votave të të gjithë anëtarëve të Këshillit. Neni 33³¹, përcakton në pikën 4 të tij se *"Vendimet merren me tre të pestat të numrit të përgjithshëm të anëtarëve të këshillit për rastet e parashikuara në nenin 32 shkronja „e“ e këtij ligji"*, ose e thënë ndryshe, në rastet kur Këshilli miraton tjetërsimin ose dhënien në përdorim të pronave të tretëve.

Gjatë 12 muajve që mbuloi monitorimi, Këshilli Bashkiak, Durrës ka marrë të paktën 8 vendime për tjetërsimin ose dhënien në përdorim të pronave të tretëve. Në të gjitha këto raste votimi ka qenë pothuajse unanimit. Mund të thuhet se dispozita 33/4 e ligjit 8652 është respektuar plotësisht gjatë vitit 2011.

Sa i takon vendimeve VKB-ve për tjetërsim ose dhë-

nie në përdorim të pronës, duhet bërë një vlerësim i dyfishtë sa i takon respektimit të dispozitave ligjore të votimit. Kujtojmë këtu që këto vendime janë me natyrë të pastër individuale, pasi i referohet një fakti konkret dhe nëpërmjet këtyre akteve nuk vendosen norma të përgjithshme dhe abstrakte³². Neni 33/1 përcakton shprehimisht se *"Aktet me karakter individual miratohen kurdoherë me votim të fshehtë"*.

Nga të dhënat e raporteve periodike të depozituara nga ZTQ Durrës, por edhe nga vëzhgimi i kujdesshëm i të gjitha materialeve audio-video të mbledhjeve të Këshillit, ÇIP ka konkluduar se në asnjë prej rasteve të listuara më sipër, nuk është bërë votim i fshehtë nga këshilltarët.

GJETJET E MONITORIMIT

1.4 SHPALLJA DHE HYRJA NË FUQI E VENDIMEVE TË KËSHILLIT BASHKIAK (NENI 33/6)

Sikurse është shpjeguar edhe më sipër, **ligji 8652, i ndryshuar**, ka bërë përcaktime të qarta lidhur me procedurën e shpalljes dhe hyrjes në fuqi të Vendimeve të Këshillave Bashkiakë. *"Aktet e këshillit shpallen brenda 10 ditëve nga data e miratimit të tyre dhe hyjnë në fuqi 10 ditë pas shpalljes. Aktet me karakter individual hyjnë në fuqi në datën e njoftimit të tyre subjekteve që përfshihen në to"* (neni 33/6)³³.

Ligjvënësi është kujdesur të dallojë qartë përmes kësaj dispozite momentin e miratimit të aktit nga momenti i shpalljes së tij. Shpallja në këtë rast nënkupton momentin nga ku nis njoftimi i vendimeve të marra subjekteve të interesuara, pasi vetë këshilltarët janë të njohur me vendimin në fjalë që në momentin që e kanë miratuar atë. Akti administrativ konsiderohet se i është njoftuar nga autoriteti shtetëror subjekteve të interesuara nga momenti i kryerjes së atyre veprimeve që kërkon ligji për t'u quajtur akt i shpallur³⁴.

Përcaktimi paraprak i karakterit normativ apo individual të aktit (në këtë rast *vendimi i Këshillit Bashkiak*) është i domosdoshëm edhe në këtë rast, si kusht për të vlerësuar objektivisht modalitetet e ndjekura për shpalljen dhe hyrjen në fuqi të vendimeve të Këshillit Bashkiak.

Nga vlerësimi që ÇIP ndërmori, rezultoi se vendimet e Këshillit Bashkiak, Durrës kanë një përcaktim të

kujdesshëm sa i takon caktimit në tekstin e aktit të modaliteteve kohore të shpalljes dhe hyrjes së tyre në fuqi³⁵.

Rezultoi se të gjitha ato kanë të përcaktuar shprehimisht në trupin e aktit se shpallen në datën përkatëse, që varion si rregull nga 1-3 ditë pas përfundimit të votimit, pra brenda afatit ligjor prej 10 ditësh.

Sa i takon **hyrjes në fuqi**, vendimet nominale të marra në procesin e konstituimit të këshillit të ri bashkiak kanë të përcaktuar se *"Hyjnë në fuqi mbas konfirmimit nga Prefekti"*, kurse të gjitha vendimet e tjera (51) *"hyjnë në fuqi 10 ditë mbas shpalljes"*. **Kjo është një praktikë e bazuar tërësisht në përcaktimin ligjor që normon mënyrën dhe afatet e hyrjes në fuqi të vendimeve të Këshillit Bashkiak.**

Sikurse shihet, praktika e ndjekur nga Këshilli Bashkiak, Durrës, referon në fakt fjalinë e parë të dispozitës 33/6, e cila është në këtë rast më përgjithëse. Në gjykimin e autorëve të këtij studimi, fjalia e dytë: *"Aktet me karakter individual hyjnë në fuqi në datën e njoftimit të tyre subjekteve që përfshihen në to"*, është pothuajse e paaplikueshme në praktikë, për shkak të një sërë vështirësish që implikon përcaktimi i karakterit individual të aktit. Për më tepër, gjatë periudhës nën monitorim, rezultoi që Këshilli Bashkiak të këtë nxjerrë vendime me natyrë individuale, të cilat përfshijnë një

numër të madh subjektësh në to, si janë psh. vendimet për përcaktimin e listave që përfitojnë kredi të buta për strehim. Ky vendim me natyrë individuale³⁶, përveçse është kthyer disa herë për rishqyrtim dhe plotësim me emra të rinj, do të sillte një humbje të pallogaritshme kohe nëse do të hynte në fuqi në momentin kur do të përfundonte njoftimi një për një i të gjithë subjekteve (rreth 400).

Për këtë arsye, Qendra ÇIP rekomandon heqjen e fjalisë së dytë nga pika 6 e nenit 33 (*shih: Rekomandimet*).

Në kuadër të vlerësimit për implementimin e dispozitës 33/6 përsa i takon *hyrjes në fuqi të vendimeve*, është i domosdoshëm jo vetëm vlerësimi *i kohës* brenda së cilës akti i shpallur hyn në fuqi, por edhe *i vendit* në të cilin aktet e shpallura ekspozohen për të marrë fuqi. Këtë procedurë, ligjvënësi e ka normuar pak më poshtë, në nenin 35, pika 3, kur thotë shprehimisht³⁷ se: “Aktet e këshillit afishohen, në vende publike të caktuara nga këshilli, brenda territorit të komunës ose bashkisë dhe, sipas mundësive, këshilli cakton edhe forma të tjera të publikimit të tyre”.

Që në fillim të monitorimit nga ÇIP dhe ZTQ, Durrës u konstatua mangësia lidhur me afishimin e vendimeve të Këshillit, siç do të ishte një stendë publi-

ke, apo një gazetë lokale, apo publikimi në një faqe interneti zyrtare. Për shkak të problematikës procedurale që implikonte një vakum i tillë material, i cili u konstatua që në muajin Maj 2011, koha kur filloi edhe ky monitorim³⁸. Qendra ÇIP, vendosi që gjatë muajve që do të nevojiteshin për konstituimin e Këshillit të ri Bashkiak të dalë nga Zgjedhjet Lokale të 8 Majit, në pritje të fillimit të monitorimit në sallë të mbledhjeve, të prodhonte një *platformë online* në të cilët Këshilli do të ftohej të afishonte/publikonte vendimet e tij. Kjo platformë u quajt “*Databaza e vendimeve të Këshillit Bashkiak*”, dhe iu dhurua Këshillit përmes një ceremonie në fillim të mbledhjes që ai zhvilloi në datë 29 Shtator, në të cilën u miratua më pas edhe Buxheti 2011. Përveç funksionit parësor për afishimin e vendimeve të Këshillit, Databaza, e cila është e linkuar në faqen zyrtare të Bashkisë Durrës³⁹, pëmban edhe të gjitha vendimet që kishte marrë Këshilli Bashkiak paraardhës (2007-2011), duke prodhuar në këtë mënyrë një platformë në të cilën restaurohej memorja dhe vijueshmëria institucionale e “Parlamentit” të qytetit të Durrësit. (*Më shumë informacion rreth Databazës së Vendimeve të Këshillit Bashkiak dhe funksioneve të saj do të jepet më poshtë, gjatë vlerësimit të zbatueshmërisë së neni 35*).

Rekomandim

Në kuadër të vlerësimeve në këtë seksion, ÇIP konsideron se shpërndarja në dy nene, konkretisht në nenin 33/6 dhe 35/3, e modalitëve që janë të domosdoshme për shpallje dhe hyrjen në fuqi të një vendimi (koha, vendi), është një pakujdesi teknike e ligjvënësit, e cila, sikurse provohet edhe nga gjetjet, nuk i ka shërbyer mirë implementimit korrekt të tyre (lexo më shumë rreth kësaj tek : Rekomandimet)

20. Gjatë muajit Korrik 2012 janë mbajtur në fakt dy mbledhje nga Këshilli Bashkiak, një në datë 6 Korrik dhe një në datë 24 Korrik. Kjo e fundit nuk do të jetë pjesë e vlerësimeve në kuadër të këtij raporti pasi del jashtë periudhës 12 mujore nën monitorim.
21. Për ta arritur këtë klasifikim, hartuesit e këtij raporti janë referuar gjerësisht në botimin “E Drejta Administrative” – Botimi IV i ripunuar, nga Dr. Sokol Sadushi,
22. Vetë ligji 8652, I ndryshuar, nuk saktëson se çfarë do të konsiderohet VKM me karakter normativ apo individual. Në përgjithësi edhe teoria e së drejtës administrative dhe jurisprudenca gjyqësore e kanë trajtuar pak këtë dallim të rëndësishëm.
23. Kliko për më shumë: http://www.infocip.org/al/?page_id=269
24. Vendimet nominale janë vendime me natyrë të pastër individuale.
25. Pavarësisht se mbledhja e parë e Këshillit të ri Bashkiak u mbajt në 10 Gusht, konstituimi i strukturave drejtuese dhe organizative të tij u mbyll në mbledhjen e datës 22 shtator 2011. Në këtë mbledhje u zgjidhen sekretari i Këshillit Bashkiak dhe u vendos përbërja e komisioneve të përhershme të tij. Njëkohësisht, kjo mbledhje pranoi dorëheqjen e Sotir Ngresit, këshilltar i Partisë Socialiste, pasi nuk mund ta mbajë këtë mandat për shkak të detyrës që kryen në Bashkinë e Durrësit, dhe mandatoi zëvendësuesin e tij. Në këtë mbledhje u administrua edhe betimi i Seit Kërtushës, këshilltar i Partisë Demokratike, i cili mungoi në mbledhjen e parë të konstituimit. Kliko për më shumë: <http://www.infocip.org/al/?p=2622>
26. Vendim i Këshillit Bashkiak Durrës nr. 11, dt. 29.09.2011 “Për miratimin e realizimit të Bashkisë Durrës të vitit 2010 dhe detajimin e buxhetit të Bashkisë Durrës për vitin 2011”
27. Vendim nr.56, dt. 31.05.2012 “Për miratimin e realizimit të buxhetit të Bashkisë Durrës të vitit 2011 dhe detajimin e buxhetit të Bashkisë Durrës për vitin 2012”
28. Vendim nr. 39, dt. 17.01.2012 “Për Sistemin e Taksave dhe Tarifave Vendore në qytetin e Durrësit”
29. Kur këshilli “Miraton buxhetin dhe ndryshimet e tij”, Neni 32 “Detyrat dhe kompetencat e këshillit komunal ose bashkiak”
30. Kur këshilli “Vendos për taksat e tarifave vendore, si dhe nivelin e tyre” Neni 32 “Detyrat dhe kompetencat e këshillit komunal ose bashkiak”
31. Kjo pikë e nenit 33 u ndryshua pas amendimit të ligjit 8652 në vitin 2004.
32. “E drejta Administrative”, Dr. Sokol Sadushi, punim i katërt i ripunuar.
33. Paragrafi 5 të nenit 33, nuk i është kushtuar hapësirë e posaçme në kuadër të këtij seksioni pasi në praktikë nuk janë ndeshur rrethanat e parashikuara prej tij gjatë kohës së monitorimit të aktivitetit të Këshillit Bashkiak Durrës.
34. “E drejta Administrative 2”, Dr. Sokol Sadushi, Botim i katërt i ripunuar, Shtëpia Botuese “Grand Print”, Tiranë, Shtator 2008.
35. Kjo praktikë ndryshon shumë nga ajo e konstatuar në Këshillin Bashkiak, Korçë, ku ekziston një “kafofoni” e vërtetë sa i takon modalitetet e përblyesive të hyrjes në fuqi të vendimeve.
36. Shih më sipër, parashkrimin teorik për kriteret e përcaktimit të vendimeve normativ dhe individuale.
37. Pika 3 e nenit 35 ka në fakt dy fjali: “Aktet e këshillit afishohen, në vende publike të caktuara nga këshilli, brenda territorit të komunës ose bashkisë dhe, sipas mundësive, këshilli cakton edhe forma të tjera të publikimit të tyre. Informimi i publikut në çdo komunë e bashki bëhet në përputhje me ligjin nr.8503, datë 30.6.1999 “Për të drejtën e informimit për dokumentet zyrtare” dhe rregullat e përcaktuara nga vetë këshilli përkatës për këtë qëllim”. Është e qartë se ligjvënësi ka normuar në një dispozitë të vetme detyrimin për informimin proaktiv (nga vetë Këshilli) dhe atë aktiv (përmes kërkesës për informacion që depozitohet nga vetë subjekti i interesuar pranë Bashkisë).
38. Projekti i ÇIP mbështetur nga NED filloi në muajin maj 2011, disa ditë para zgjedhjeve lokale. Nga vëzhgimi në terren gjatë periudhës së shkrimit të projekt-propozimit, rezultonte se Durrësi, ashtu sikurse shumica dërmuese e bashkive në vend, nuk aplikonte ndonjë prej formave të njohura për shpalljen e vendimeve të Këshillit Bashkiak.
39. <http://www.durres.gov.al/>

2. ZBATUESHMËRIA E NENIT 34 "MBLEDHJET E HAPURA"

Ligji 8652 "Për Organizimin dhe Funkionimin e Qeverisjes Vendore", i ndryshuar.

NENI 34

MBLEDHJET E HAPURA

1. Mbledhjet e këshillit janë të hapura për publikun. Çdo qytetar lejohet të ndjekë mbledhjet e këshillit, sipas mënyrës së përcaktuar në rregulloren e këshillit.
2. Njoftimi për mbledhjen e këshillit bëhet publik në vende të caktuara nga këshilli dhe në media. Njoftimi përmban datën, vendin, orën dhe rendin e ditës së mbledhjes.
3. Këshilli, me shumicën e votave të numrit të përgjithshëm të anëtarëve, vendos për rastet kur mbledhja bëhet e mbyllur.

GJETJET E MONITORIMIT

MBLEDHJET E HAPURA (NENI 34/1)

Një ndër synimet kryesore të monitorimit ka qenë testimi dhe vlerësimi konkret i të drejtës së qytetarëve për t'u pjesëmarrë në mbledhjet e Këshillit Bashkiak, Durrës. Kjo është një e drejtë kushtetuese dhe ligjore (shih parashtrimet tek *PJESA E PARË: Legjitimiteti*).

Një ndër funksionet themelore të Zyrës së Transparencës Qytetare, që ngrii Qendra ÇIP në Durrës, ka qenë pikërisht pjesëmarrja sistematike si vëzhgues në secilën mbledhje të Këshillit Bashkiak për të testuar direkt respektimin e të drejtës së pjesëmarrjes. **Pjesëmarrja e ekipit të ZTQ ka qenë e garantuar në çdo, madje edhe e mirëpritur.**

Për fat të keq, konstatohet se qytetarët durrsakë rrallë herë, për të mos thënë fare, janë parë të vijnë në sallë për të ndjekur mbledhjen e Këshillit Bashkiak, apo diskutimet që zhvillohen aty. Ky realitet kontraston me atë që është konstatuar në Korçë, ku ka një pjesëmarrje gati konstante të qytetarëve të interesuar në pothuajse çdo mbledhje të Këshillit Bashkiak.

Në fakt, në disa raste janë vënë re qytetarë të cilët kanë pritur jashtë ambjentëve të Bashkisë përfundimin e mbledhjeve të Këshillit për të mësuar nëse një çështje me interes për ta ishte diskutuar apo jo prej këshilltarëve. Kjo të shtyn të mendosh se një pjesë e arsyeve për mos-pjesëmarrje direkte lidhem me mosnjohjen prej qytetarëve të të drejtave dhe gancive të tyre kushtetuese dhe ligjore për ndjekjen nga afër të procesit vendimarrës. Shakqe të tjera mund të jenë edhe indi demografik heterogjen i qytetit të Durrësit, ku ndjenjat komunitare humbasin për shkak të hapësirës së madhe urbane dhe lëvizjeve të vrullshme demografike. Kjo bën që qytetari të ndjehet i distancuar, për të mos thënë i diz-interesuar për proceset vendimarrëse që realizon pushteti vendor në Durrës.

Infrastruktura e sallës në të cilën zhvillon mbledhjet Këshillit Bashkiak ka mundësi të pakta akomodimi për qytetarët të cilët do të kishin një interes për të ndjekur në sallë diskutimet e këshilltarëve. Pavarësisht se kjo sallë është rikonstruktuar para disa vitesh, projekti nuk ka mbajtur parasysht akomodimin e qytetarëve. Në disa raste, edhe vetë ekipi i ZTQ dhe ÇIP janë detyruar të ndjekin edhe në këmbë seancat e mbledhjeve të këshillit. Është vënë re se edhe personeli i admisnitratës së bashkisë jo gjithmonë ka karriqe të mjaftueshme për të ndjekur procesin vendimarrës. E njëjta situatë konstatohet edhe për gazetarët të cilët mbulojnë me kronika eventet e mbledhjeve të Këshillit Bashkiak. Një situatë e tillë kompromenton materializimin në praktikë të garancisë kushtetuese⁴⁰ në RSH sipas së cilës "*Kuftido i jepet mundësia të ndjekë mbledhjet e organeve të zgjedhura kolektive*" (neni 23/3 i Kushtetutës).

Problemet me natyrë infrastrukturore të sallave të mbledhjeve të Këshillave Bashkiak janë të përhapura në Shqipëri. Kjo mangësi është e justifikueshme për një pjesë të bashkive të cilat nuk kanë mundur dot të investojnë në ndërtimin e sallave bashkëkohore për Këshillat Bashkiak (si p.sh në Korçë), por ngre pikëpyetje të rëndësishme për sallat e reja që janë ngritur në këto 7-8 vitet e fundit (Durrësi, Tirana, etj). Një pjesë e këtyre sallave të reja janë ngritur edhe me kontributin e donatorëve të rëndësishëm, që punojnë në Shqipëri prej vitesh për të promovuar të drejtën e pjesëmarrjes së qytetarëve në vendimarrje. Është e pashpjegueshme, madje e kritikueshme që, në momentin kur këto parime të rëndësishme duhet të materializoheshin në produkte konkrete, qytetarët nuk kanë qenë pjesë e ekuacionit që zgjidhej. Kjo,

përveçse pushtetin vendor, ngarkon me përgjegjësi edhe vetë komunitetin donator që kanë financuar ndërtimin e *parlamenteve të qyteteve* që, për fat të keq, nuk mundësojnë efektivisht pjesëmarrjen direkte të publikut.

Megjithatë, sa i takon respektimit nga vetë Këshilli Bashkiak të dispozitës 34/1 të ligjit 8652, e testuar/aplikuar direkt tek vetë ÇIP dhe ZTQ në kuadër të këtij monitorimi, mund të thuhet aksesimi për të ndjekur në sallë

mbledhjet ka qenë ka qenë i plotë dhe i pacënuar.

ÇIP rekomandon gjithsesi, në kuadër të amendimeve të mundshme të ligjit 8652, të ndryshuar, që pikës 1 të nenit 34, t'i shtohet edhe një fjali e tretë, në të cilën të përcaktohet në mënyrë eksplicite se: *"Këshilli ka detyrim të garantojë infrastrukturën e nevojshme akomoduese për qytetarët e interesuar të ndjekin në sallë mbledhjet që ai zhvillon"* (shiko më poshtë: *Rekomandimet*).

Video-arkiva e mbledhjeve të Këshillit Bashkiak, Durrës

Për të adresuar efektivisht për zgjidhje problemin e ndjekjes së mbledhjeve, ÇIP ndërmori një proces relativisht të komplikuar për ndërtimin e një videoarkive online, në të cilën të aplodoheshin të gjithë mbledhjet e Këshillit, përfshirë konsultimet publike të ndërmarra prej tij në kuadër të ndëveprimit me ÇIP dhe ZTQ Durrës, për t'i dhënë në këtë mënyrë gjithsesicilit mundësi për të ndjekur procesin vendimarrës të këshillit. Ajo është një materilizim konkret i aplikimit të teknologjive të reja të informacionit në promovimin e transparencës vendimarrëse në nivel vendor.

Qytetarët e Durrësit kanë tashmë mundësi që të ndjekin e mbledhjet e Këshillit Bashkiak edhe online, përmes faqes së Qendrës ÇIP, www.infocip.org, e linkuar tashmë në faqen zyrtare të Bashkisë Durrës. Të gjitha mbledhjet e zhvilluara nga Këshilli i ri Bashkiak që doli pas zgjedhjeve të Majit 2011, janë filmuar nga Qendra ÇIP dhe më pas janë uploaduar online në një video-arkivë moderne. Kjo qasje krejt unike i jep një dimension të ri transparence veprimtarisë vendimarrëse të Këshillit Bashkiak, Durrës, duke e bërë atë kështu të vetmen bashki në Republikën e Shqipërisë, që disponon një video-arkivë online të aktiviteteve vendimarrëse të saj. Kjo video-arkivë e bën Këshillin Bashkiak Durrës edhe një lider në rajon sa i takon promovimit të transparencës në vendimarrje përmes teknologjive të reja të informacionit.

Dokumentim rigoroz në audio-video i mbledhjeve të Këshillit Bashkiak, Durrës është shumë i rëndësishëm edhe për vlerësimin prej cilitdo të interesuar të modaliteteve ligjore të vendimarrjes në nivel vendor. Kjo video-arkivë përfaqëson një vlerë të shtuar të projektit që ÇIP implementoi në Durrës, në bashkëpunim të ngushtë me Këshillin Bashkiak, mbështetur nga National Endowment for Democracy, NED, me seli në Washington D.C. Videoarkiva përmban të gjitha mbledhjet e Këshillit Bashkiak, që nga muaji Gusht 2011 dhe vijon të uploadohet rregullisht edhe në ditët e tanishme. Për më shumë shiko: http://www.infocip.org/al/?page_id=271

GJETJET E MONITORIMIT

2.2 NJOFTIMI I MBLEDHJEVE TË KËSHILLIT BASHKIAK (NENI 34/2)

2.2.1 NJOFTIMI NË VENDE (MATERIALE) TË KAKTUARA NGA KËSHILLI

Anëtarët e ZTQ nuk kanë konstatuar dhe as kanë raportuar për ndonjë stende, në ndonjë hapësirë publike në qytetin e Durrësit, përveç Bashkisë⁴¹, e cila të ketë shërbyer për të afishuar njoftimet për mbledhjet e Këshillit Bashkiak. Bashkia Durrës ka gjithsesi një zyrë informacioni e cila, si rregull, merr dijeni për datën dhe orën e zhvillimit të mbledhjeve. Megjithatë, në kuadër të monitorimi, metoda e përdorur nuk parashikon një vlerësim të performancës së kësaj zyre apo edhe vlerësim mbi bazë ditore të personave të cilët mund të jenë drejtuar në këtë zyrë për të marrë

dijeni mbi mbledhjet e rradhës të caktuara nga Këshilli Bashkiak. Megjithatë, informimi i publikut përmes kësaj zyre do të konsiderohet i mirëqenë dhe i përmbushur sa kohë që kjo zyrë ka qenë funksionale. (Ky tregues do të përllogaritet apriori në vlerë maksimale në grafikun e nivelit të implementimit të nenit 34 nga Këshilli Bashkiak).

2.2.2 NJOFTIMI NË MEDIA

Durrësi edhe pse ndër qytete më të mëdha të vendit, me një peshë të jashtëzakonshme në ekonominë kombëtare, për shkak të aktivitetit të rëndësishëm portual që zhvillohet aty, nuk ka

asnjë televizion lokal. Kjo bën që problematika vendore dhe aktiviteti i autoriteteve vendimarrëse të bashkisë të mos jetë objekt pasqyrimi konstant më media (sikurse është në rastin e Korçës, ku ka tre TV lokale të cilat kanë një programacion të larmishëm, përfshi pasqyrimin e hollsim të aktiviteteve të Bashkisë).

Pavarësisht se mbledhjet më kryesore të Këshillit Bashkiak, Durrës kanë gjetur pasqyrim në kronikat televizive të televizioneve kryesore që kanë qendrën në Tiranë, si ato kombetare (KLAN, Top Channel) ashtu edhe ato me mbulim rajonal (Ora Neës, NEWS 24, ABC NEWS, etj), sa i takon njoftimet paraprak të tyre, sipas kuptimit të nenit 34/2, nuk është konstatuar asnjë rast i vetëm njoftimi në periudhën që mbulon ky monitorim. Në fund të fundit, mbulimi mediatiq i mbledhjeve të Këshillit është një veprim post-factum, dhe si i tillë nuk ka vlerë sa i takon zbatimin të dispozitës në fjalë.

2.2.3 NJOFTIMI ME MËNYRA DHE MJETE TË TJERA

WEBSITE

Edhe pse jo një kërkesë që do të buronte direkt nga **ligji 8652, i ndryshuar**, një ndër mënyrat e mundshme të njoftimit të mbledhjeve mund të jetë edhe përmes internetit. Bashkia e Durrësit ka një faqe zyrtare interneti e cila ofron vazhdimisht informacione mbi aktivitetet e bashkisë. Nga vëzhgimi sistematik që ÇIP i ka bërë kësaj faqeje

gjatë periudhës që mbuloi monitorimi, nuk rezultoi që ajo të jetë përdorur për të publikuar njoftime lidhur me datën, orën dhe axhendën e mbledhjeve të Këshillit Bashkiak.

TELEFON, E-MAIL

Praktika kryesore e ndjekur nga Sekretariati i Këshillit Bashkiak Durrës për njoftimin e mbledhjeve ka qenë përmes kontaktimit kryesisht me telefon, por edhe emailit, të të gjithë këshilltarëve apo të personave të tjerë të interesuar. Qendra ÇIP, si dhe të ZTQ Durrës janë njoftuar rregullisht përmes telefonit, tre katër ditë para, për mbledhjet e Këshillit Bashkiak. Kjo praktikë, edhe pse ka garantuar normalisht ndjekjen në sallë të mbledhjeve prej ekipit monitorues, ka limitet e veta objektiva për të ofruar njoftimin e të të gjithë të interesuarve të mundshëm për të ndjekur mbledhjet e Këshillit Bashkiak.

2.2.4 DATA, VENDI, ORA DHE RENDI I DITËS I Mbledhjes së Këshillit

Një tjetër përcaktim i nenit 34, pika 2, e ligjit 8652, të ndryshuar është edhe se "Njoftimi përmban datën, vendin, orën dhe rendin e ditës së mbledhjes" (fjalja e dytë e nenit 34/2).

Nga vlerësimi i të gjithë njoftimeve të shpërndara gjatë periudhës nën monitorim, rezultoi se kjo kërkesë e ligjit ka qenë tërësisht e respektuar.

GJETJET E MONITORIMIT

2.3 Mbledhjet e mbyllura (neni 34/3)

Këshilli, me shumicën e votave të numrit të përgjithshëm të anëtarëve, vendos për rastet kur mbledhja bëhet e mbyllur (Neni 34/3).

Gjatë periudhës kohore që mbulon ky monitorim, të gjitha mbledhjet e zhvilluara nga Këshilli kanë qenë me dyer të hapura. Nuk ka patur në asnjë rast votim për të zhvilluar seanca plenare me dyer të mbyllura. Rrjedhimisht, dispozita 34/3 nuk mund të jetë objekt vlerësimi në kuadër të këtij vëzhgimi, sa kohë që nuk ka patur në asnjë rast implementim të saj në praktikë.

Gjatë kësaj periudhe dy-vjeçarë që Qendra ÇIP është duke punuar në nivel të qeverisjes vendore, nuk është konstatuar në asnjë rast të vetëm zhvillimi i ndonjë mbledhje me dyer të mbyllura nga Këshilli Bashkiak, e cila të fuste në veprim këtë dispozitë (34/3).

Sugjerim:

Qendra ÇIP vlerëson se dispozita 34/3 kontradikton me vetë frymën që mbart në të vërtetë ligji 8652, për një vendimarrje të hapur dhe me pjesëmarrje. Do të mjaftonte vetëm aplikimi rigoroz i votimit të fshehtë për të superuar çdo "përkujdesje" që dispozita në fjalë mundohet t'i sigurojë procesit vendimarrës. ÇIP rekomandon abrogimin e kësaj dispozite në kuadër të një amendimi të mundshëm që mund të pësojë në të ardhmen ligji 8652.

3. ZBATUESHMËRIA E NENIT 35 "SEANCAT E KËSHILLIMEVE ME BASHKËSINË DHE E DREJTA E PUBLIKUT PËR T'U INFORMUAR"

Ligji 8652 "Për Organizimin dhe Funkcionimin e Qeverisjes Vendore", i ndryshuar

NENI 35

SEANCAT E KËSHILLIMEVE ME BASHKËSINË DHE E DREJTA E PUBLIKUT PËR T'U INFORMUAR

1. Këshilli komunal ose bashkiak, përpara shqyrtimit dhe miratimit të akteve, zhvillon seanca këshillimi me bashkësinë. Seancat e këshillimit janë të detyrueshme për rastet e parashikuara në nenin 32 shkronjat "dh", "e", "f" dhe "k" të këtij ligji.

2. Këshillimi me bashkësinë, në çdo rast, bëhet sipas mënyrës së përcaktuar në rregulloren e këshillit, duke përdorur një nga format e nevojshme si takimet e hapura me banorët, takime me specialistë, me institucione të interesuara dhe organizata joqeveritare ose nëpërmjet marrjes së nismës për organizimin e referendumeve vendore.

"2/1. Për këshillat komunale/bashkiake janë të detyrueshme seancat e këshillimit me

kryetaret dhe kryesinë e fshatrave nën juridiksion, në përputhje me përcaktimet e bëra në shkronjat "ç", "dh", "e", "f", "k" dhe "ll" të nenit 32 të ligjit. Seancat e këshillimit, në këtë rast, shënohen në procesverbal.

3. Aktet e këshillit afishohen, në vende publike të caktuara nga këshilli, brenda territorit të komunës ose bashkisë dhe, sipas mundësive, këshilli cakton edhe forma të tjera të publikimit të tyre. Informimi i publikut në çdo komunë e bashki bëhet në përputhje me ligjin nr.8503, datë 30.6.1999 "Për të drejtën e informimit për dokumentet zyrtare" dhe rregullat e përcaktuara nga vetë këshilli përkatës për këtë qëllim.

GJETJET E MONITORIMIT

3.1 KËSHILLIMI ME BASHKËSINË (neni 35/1 dhe 35/2)

Këshilli komunal ose bashkiak, përpara shqyrtimit dhe miratimit të akteve, zhvillon seanca këshillimi me bashkësinë (Neni 35/1). Seancat e këshillimit me bashkësinë janë të detyrueshme⁴² kur Këshilli:

dhe) Miraton buxhetin dhe ndryshimet e tij.

e) Miraton tjetërsimin ose dhënien në përdorim të pronave të tretëve.

f) Vendos për taksat e tarifat vendore, si dhe nivelin e tyre.

k) Miraton norma, standarde e kritere për rregullimin dhe disiplinimin e funksioneve që i janë dhënë atij me ligj, si dhe për mbrojtjen dhe garantimin e interesit publik.

Këshillimi me bashkësinë bëhet duke përdorur një nga format e nevojshme si takimet e hapura me banorët, takime me specialistë, me institucione të interesuara dhe organizata joqeveritare ose nëpërmjet marrjes së nismës për organizimin e referendumeve vendore (neni 35/2).

3.1.1. KONSULTIMI ME PUBLIKUN PËR BUXHETIN DHE PAKETËN FISKALE (GERMAT "dh" & "f")

Gjatë periudhës që mbuloi ky monitorim, Këshilli Bashkiak i Durrës ka kaluar dy buxhete, res-

pektivisht atë të vitit 2011 dhe të vitit 2012. Po ashtu, brenda kësaj periudhe është bërë edhe miratimi i Paketës Fiskale 2012⁴³ (taksat dhe tarifat vendore).

Për shkak të fushatës elektorale të Zgjedhjeve Vendore të 8 Majit 2011, por më shumë akoma të vonesave në konstituimin e Këshillit të ri që doli pas këtyre zgjedhjeve, buxheti i vitit 2011 u kalua me mjaft vonesë, pikërisht në fund të Shtatorit 2011⁴⁴.

Futja e tij në rendin e ditës për miratim erdhi pas një reagimi energjik të Zyrës për Transparençë Qytetare Durrës, i cili i bëri apel publik Këshillit Bashkiak të mos humbiste asnjë minutë më shumë për diskutimin dhe kalimin e Buxhetit Bashkiak 2011.

Këshilli Bashkiak, reagoi pozitivisht ndaj thirrjes publike të ZTO, Durrës⁴⁵ dhe e futi diskutimin dhe miratimin e Buxhetit në rendin e ditës të mbledhjes që u caktua të zhvillohej në datë 29 Shtator 2011. Për shkak të vonesave ekstreme në këtë vendimarrje shumë të rëndësishme, nuk u arrit dot të ndërmerrej asnjë konsultim me aktorët e interesuar për projekt-buxhetin e paraqitur nga administrata e Bashkisë.

Përpara kësaj periudhe, Këshilli Bashkiak Durrës (vendimarrësi) nuk kishte ndërmarrë asnjëherë konsultime me publikun për Buxhetin dhe Paketën Fiskale. E vertëta është se Kryetari i Bashkisë Durrës, z. Vangjush Dako, (në këtë post prej 2 mandatesh rrjesht), por edhe nënkryetari Ardian Çela kanë qenë vazhdimisht të përfshirë në nisma të ndryshme të buxhetimit me komunitetin. Këto nisma, siç dihet, synojnë orientimin më të mirë të investimeve publike nga Bashkia në kuadër të hartimit të buxhetit vjetor që i dërgohet për miratim Këshillit Bashkiak. Megjithatë, këto iniciativa limitohen deri në draftimin e harmonizuar të projekt-vendimit për buxhetin nga administrata e Bashkisë, e cila, në fund të fundit, nuk ka funksione vendimarrëse, por ekzekutive.

Është Këshilli Bashkiak ai që ka detyrimin ligjor të ndërmarrë konsultimet me komunitetin. Kjo është një kërkesë direkte e **ligjit 8652, të ndryshuar**. Sa i takon konsultimeve që ndërmerren nga administrata e bashkisë, kjo mbetet të konsiderohet një procedurë ekstra-ligjore. Sipas neni 44, germa "a", "Kryetari i bashkisë ushtron të gjitha kompetencat në kryerjen e funksioneve të komunës ose bashkisë, me përjashtim të atyre që janë kompetencë vetëm e këshillit përkatës". Kjo do të thotë që konsultimet publike, që janë kompetencë ligjore e këshillit bashkiak/komunal (neni 35), nuk mund të jenë në asnjë rrethanë atribut ligjor i kryetarit të Bashkisë (administratës).

Projektet e shumta të ndërmarrja në këtë drejtim nga aktorë të ndryshëm të shoqërisë civile janë me legjitimitet të diskutueshëm

dhe nuk i shërbejnë promovimit të kulturës së respektimit të ligjit nga organet e qeverisjes ligjore. Ky defekt i konceptimit të inisiativave të organizatave të shoqërisë civile duhet të dekurajohet edhe nga komuniteti donator, sa kohë që ky i fundit, ka qëllim parësor nxitjen e respektit ndaj ligjit dhe zbatueshmërinë e tij në Republikën e Shqipërisë.

Këto konstatime të bëra në muajt e parë të implementimit të nismës, përbënin një moment shumë të rëndësishëm që ripërcaktuan fokusin e ndërveprimit të nisur në Durrës me Këshillin Bashkiak. Në bashkërendim të plotë edhe me kryetarin e ri të Këshillit Bashkiak, z. Indrit Hamiti, u radakort që të adresoheshim për zgjidhje definitive të gjitha mangësitë e trashëguara në drejtim të zbatimit rigoros të detyrimit ligjor që Këshilli Bashkiak ka për të organizuar konsultimet me aktorët e interesuar dhe publikun, sidomos në kuadër të miratimit të Buxhetit dhe të Paketës Fiskale. Kjo çoi në modifikim të disa prej objektivave të projektit që po implementohej⁴⁶ në Durrës me mbështetjen e National Endowment for Democracy (NED).

Pjesë e objektivave të reja të marra përsipër nga ÇIP ishin tashmë edhe organizimi dhe/apo facilitimi i procesit të konsultimeve publike të cilat do të kishin protagonist real Këshillin Bashkiak Durrës. Ky proces synonte restaurimin e ligjshmërinë së funksionimit të Këshillit Bashkiak në njërin prej dimensioneve të tij themelore që është kontakti i vazhdueshëm me publikun përmes diskutimit paraprak me aktorët e interesuar të projekt-vendi-

Reagimi

Zyra e Transparencës Qytetare Durrës reagoi ditën e premte, dt 9 Shtator 2011, përmes një deklaratë për vonesat serioze në miratimin e buxhetit të bashkisë për vitin 2011. Deklarata u lexua para godinës së Bashkisë Durrës, përpara mediave të shumta që pasqyruan këtë reagim.

Në dekaratë theksohej se "Miratimi i buxhet është përgjegjësi dhe detyrim ligjor për Këshillin Bashkiak". Sipas deklaratës, ky i fundit nuk duhet të humbasë asnjë minutë më tepër për të kryer detyrën e tij përsosore si parlament i qytetit, që është pikërisht kalimi i buxhetit.

Zyra e Transparencës Qytetare Durrës i kërkoi gjithashtu Këshillit Bashkiak që, gjatë procesit të miratimit të buxhetit, të mos anashkalojë asnjë prej hapave të diskutimit të tij, veçanërisht ato që kanë të bëjnë me thithjen mendimit të publikut. Qyteti ka nevojë për investime, ndërkohë që edhe qytetarët duhet të informohen se ku shkojnë dhe si përdoren taksat që ata paguajnë.

ZTQ i kërkoi publikisht bashkisë dhe këshillit bashkiak që draft buxheti t'i shpëndahej sa më parë palëve të interesuar që këto të kenë mundësi efektive të njohjes më draftin. Po kështu, ZTQ Durrës ka kërkuar publikimin e draft buxhetit në faqen zyrtare të bashkisë Durrës, në mënyrë që jo vetëm palët e interesuara, por të gjithë qytetarët të kenë mundësi efektive të njohjes me projekt-Buxhetin 2011

Neni 36

KRYETARI I KOMUNËS OSE BASHKISË:

- a) ushtron të gjitha kompetencat në kryerjen e funksioneve të komunës ose bashkisë, me përjashtim të atyre që janë kompetencë vetëm e këshillit përkatës;
- b) zbaton aktet e këshillit;
- c) merr masa për përgatitjen e materialeve të mbledhjeve për këshillin komunal ose bashkiak, në përputhje me rendin e ditës të përcaktuar nga këshilli, si dhe për probleme që kërkon ai vetë;
- ç) raporton në këshill për gjendjen ekonomiko-financiare të paktën çdo 6 muaj ose më shpesh, sa herë kërkohet nga këshilli;
- d) raporton para këshillit sa herë kërkohet prej tij për probleme të tjera që kanë të bëjnë me funksionet e komunës ose të bashkisë;
- dh) është anëtar i këshillit të qarkut;
- e) emëron dhe shkarkon zëvendëskryetarin/zëvendëskryetarët e komunës ose të bashkisë;
- ë) emëron dhe shkarkon drejtuesit e ndërmarrjeve dhe institucioneve në varësi.
- f) emëron dhe shkarkon punonjësit e tjerë jodrejtues të strukturave dhe njësite në varësi të komunës ose bashkisë, përveç kur parashikohet ndryshe në ligjin nr.8549, datë 11.11.1999 "Statusi i nëpunësit civil";
- g) ushtron të drejtat dhe siguron plotësimin e të gjitha detyrimeve që i janë ngarkuar komunës ose bashkisë si person juridik;
- gj) merr masa për kualifikimin dhe trajnimin e personelit të administratës, të institucioneve arsimore, sociale, kulturore e sportive;
- h) kthen për rishqyrtim jo më shumë se një herë në këshill vendime, kur vëren se ato cenojnë interesat e bashkësisë.

meve, gjatë gjithë periudhës së ushtrimit të mandatit si vendimarrës i qytetit. Deri përpara këtij momenti, kontakti me qytetarët limitohet vetëm brenda periudhës së fushtatës zgjedhore, atëherë kur në lojë është më tepër interesi i përfaqësuesve vendorë se sa ai i qytetarëve. **Thyerja e këtij stereotipi u bë qëllim kryesor i punës së Qendrës ÇIP dhe ZTQ në Durrës.**

****

Në themel të krijimit të një modeli konsultimesh të cilat do të udhëhiqeshin direkt nga Këshilli Bashkiak qëndronte përcaktimi ligjor sipas të cilit "Këshillimi me bashkësinë bëhet duke përdorur një nga format e nevojshme si takimet e hapura me banorët, takime me specialistë, me institucione të interesuara dhe organizata jo-qeveritare ose nëpërmjet marrjes së nismës për organizimin e referendumeve vendore" (nëni 35/2, ligji 8652).

Ky model konsultimi me publikun, i ndërmarë direkt nga Këshilli Bashkiak, ashtu sikurse ka përcaktuar ligjvënësi, do të hidhte bazat e një traditë që duhej konsoliduar, po as sa do të duhej të demonstronte për të gjitha bashkitë e tjera të Republikës fizibilitetin e kapaciteteve të vetë këshillave bashkiakë për të ndërmarrë me sukses nisma të tilla.

Së dyti, ky proces do të duhet të tërhiqte vëmendjen dhe të komunitetit donator për të orientuar më mirë, në respekt të kërkesave ligjore në RSH, mbështetjen e tyre për procese të tilla.

Së treti, modeli i konsultimeve në Durrës do të

duhet të provonte efikasitetin e ndërveprimit mes strukturave dinamike të shoqërisë civile (*sipas strukturës së ndërlidhur Qendrës-Rrjet Lokal të ngritur nga ÇIP*) dhe atyre vendimarrëse në nivel vendor (*Këshilli Bashkiak*).

3.1.2. KONSULTIMI ME PUBLIKUN PËR TJETËRSIMIN OSE DHËNIEN NË PËRDORIM TË PRONAVE TË TRETËVE (GERMA "e")

Gjatë periudhës që mbuloi ky monitorim, janë marrë një sërë vendimesh për tjetërsimin ose dhëniën në përdorim të pronave të tretëve (8 gjithsej). Shtatë prej tyre i takojnë gjashtë mujorit të dytë të vitit 2012. Kryesisht këto vendime kanë patur si objekt nxjerrjen jashtë inventarit të bashkisë të mjeteve të amortizuara të ndërmarrjeve që ajo ka në varësi. Në dy raste, konkretisht për vendimi nr. 32, dt. 20.12.2001⁴⁷ dhe vendimi nr. 47, dt. 06.04.2012⁴⁸, Këshilli ka marrë vendim mbi dhëniën në përdorim të tretëve të pasurive të paluajtshme (përmes dhëniës me qera ose edhe pa shpërblim).

Si rregull, këto nuk mund të konsiderohen vendime për tjetërsim prone, destinacioni final i të cilave janë ish-pronarët. Këta të fundit, për shkak të interesit eventual, janë në kontakt të ngushtë me procesin vendimarrës i cili "farkëtohet" përgjithësisht në komisionet e përhershme që funksionojnë pranë Këshillit Bashkiak, sidomos Komisioni i Pronave Publike, Transportit dhe Trafikut Rrugor, Komisioni i Zhvillimit Urban dhe Përdorimit të Tokës, apo edhe Komisioni i Financës, Buxhetit dhe Taksave & Tarifave.

Megjithatë, puna në këto komisione nuk ka qenë objekt i vëzhgimit nga afër prej ZIQ, Durrës, prandaj ajo nuk do të jetë pjesë e referimeve dhe vlerësimeve në kuadër të këtij Raporti. Nga ana tjetër, gjatë periudhës nën monitorim, Këshilli nuk ka marrë ndonjë vendim mirëfilli për tjetërsim pronash të paluajtshme, çka do të ishte me të vertetë një momenti rëndësishme për të përshkruar konformitetin e praktikës së ndjekur me përcaktimin ligjor në fuqi. **Për rrjedhojë, zbatueshmëria e pikës "e", neni 35/1 nuk do të përfshihet si një variabël i posaçëm në grafikët mbi zbatueshmërinë e nenit përkatës (fq. 45).**

GJETJET E MONITORIMIT

3.2 AFISHIMI I VENDIMEVE TË KËSHILLIT BASHKIAK (neni 35/3)

Objekt vlerësimi në kuadër të këtij Raporti do të jetë vetëm pjesa e parë e dispozitës, pikërisht ajo që adreson **informimin proaktiv** të vendimeve të Këshillit. Pjesa e dytë, e cila referon ligjin nr.8503, datë 30.6.1999 „Për të drejtën e informimit për dokumentet zyrtare“, dhe që në fakt klasifikohet si **informim aktiv i publikut** (yasi vihet në lëvizje përmes kërkesave të këtij të fundit) nuk analizohet nga metodologjia e pëdorur për këtë monitorim.

Sa i takon afishimit të vendimeve, në kuptimin e një veprimi të ndërmarrë direkt nga administrata bashkiake në një stendë të vendosur në një vend publik, mund të thuhet se një praktikë e tillë nuk është konstatuar. Edhe forma të tjera publikimi, si siç mund të jenë ato përmes Gazetës Zyrtare lokale apo ndonjë tjetër botimi periodik që nxjerr pushteti vendor, nuk janë konstatuar gjatë kohës së këtij monitorimi.

Sa i takon faqes zyrtare në internet, bashkia Durrës ka aplikuar një model publikimi rudimentar, vetëm të titullit të vendimeve të marra në harkun kohor të një viti. Këto janë në fakt lista titujsh të cilat nuk referojnë në asnjë rast përmbajtjen e vendimeve të Këshillit Bashkiak, duke mos i shërbyer efektivisht garantimit të një aksesit të mirëfilltë në vendimet e Këshillit Bashkiak (përmbajtja e tyre mbebet e panjohur). Për më tepër, kjo praktikë, edhe kështu e paplotë siç ka qenë, ka stopuar në vitin 2010, pra, përpara se të niste monitorimi nga ÇIP.

Si konkluzion mund të thuhet se niveli i zbatimit të Neni 35/3⁴⁹ nga Këshilli Bashkiak Durrës deri në momentin e nisjes së këtij monitorimi⁵⁰ ka qenë më pak se minimal.

3.1.3 KONSULTIMI ME PUBLIKUN KU MIRATON STANDARTE DHE (GERMA "k")

Gjatë periudhës kohore që u monitorua, nuk u hasën vendimarrjeve për "miratim të normave, standardeve e kriterëve për rregullimin dhe disiplinimin e funksioneve që i janë dhënë atij (Këshillit) me ligj", sipas kuptimit të germës "f" të nenit 32, **Rrjedhimisht, kjo kategori vendimesh nuk mund të nënshtrohet ndonjë vlerësimi të mundshëm dhe nuk do të përfshihet si një variabël në grafikët mbi zbatueshmërinë e dispozitave të nenit 35/1 (fq. 45).**

NENI 35, PARAGRAFI 3

Aktet e këshillit afishohen, në vende publike të caktuara nga këshilli, brenda territorit të komunës ose bashkisë dhe, sipas mundësive, këshilli cakton edhe forma të tjera të publikimit të tyre. Informimi i publikut në çdo komunë e bashki bëhet në përputhje me ligjin nr.8503, datë 30.6.1999 "Për të drejtën e informimit për dokumentet zyrtare" dhe rregullat e përcaktuara nga vetë këshilli përkatës për këtë qëllim.

DATABAZA ONLINE E VENDIMEVE

Për të adresura këtë problem, i cili, për hir të së vërtetës është jo vetëm i Durrësit, por i gjithë bashkive dhe komunave të Shqipërisë, Qendra për Çështjet e Informimit Publik vendosi të dixhitalizonte dhe të hidhte online të gjitha vendimet që do të merrte Këshilli i ri bashkiak gjatë ushtrimit të funksioneve të tija vendimarrëse. Për më tepër, u vendos që pjesë e kësaj databaze të ishin të gjitha vendimet e marra edhe nga këshilli Bashkiak paraardhës, që ushtroi mandatin e tij në periudhën 2007-2011.

Në datë 29 Shtator 2011, Qendra për Çështje të Informimit Publik dhe dega e saj në Durrës, Zyra për Transparencë Qytetare i dhuruan Bashkisë Durrës dhe gjithë qytetarëve durrsakë Databazën Online të Vendimeve të Këshillit Bashkiak. Ceremonia e dhurimit u bë zyrtarisht në sallën e mbledhjeve të Këshillit, në fillim të seancës plenare të asaj dite.

Databaza e Vendimeve të Këshillit Bashkiak Durrës përmban të gjitha vendimet që prej vitit 2007. Databaza është linkuar në faqen zyrtare të Bashkisë Dur-

rës. Ajo garanton akses efikas në vendimet e Këshillit Bashkiak për të gjithë të interesuarit, në mënyrë të thjeshtë, pa pagesë dhe në çdo kohë. Databaza i vjen në ndihmë gjithashtu dhe Këshillit Bashkiak, i cili ka detyrimi ligjor të shpallë publikisht vendimet e tij.

Përdorimi i teknologjive të reja dhe hapja ndaj inovacionit është një ndër 12 Parimet e Qeverisjes së Mirë dhe Demokratike të Këshillit të Evropës. Në këtë kuptim, Këshilli Bashkiak, Durrës përfaqëson sot një model evropian të vendimarrjes së hapur dhe transparente.

Aktualisht në RSH ka vetëm dy bashki që disponojnë databaza të rregullta online të vendimeve të Këshillit: Durrësi dhe Korça. Në të dyja rastet, databazat janë prodhuar dhe më pas i janë dhunuar Këshillave respektive nga Qendra për Çështje të Informimit Publik dhe degët e saj lokale, të quajtura Zyrat e Transparencës Qytetare. Ky është gjithashtu një model të ri qasjeje për organizatat e shoqërisë civile në promovimin e qeverisjes së mirë dhe transparencës, në respekt të plotë të normës që cakton ligji.

NENI 37 SEKRETARI I KËSHILLIT KOMUNAL OSE BASHKIAK

1. Sekretari i këshillit emërohet dhe shkarkohet nga këshilli komunal ose bashkiak, mbi bazën e propozimit të kryetarit të këshillit, me shumicën e votave të numrit të përgjithshëm të anëtarëve. Shkarkimi i sekretarit mund të propozohet edhe nga 1/3 e anëtarëve të këshillit.
2. Sekretari i këshillit komunal ose bashkiak është përgjegjës për:
  - a) mbajtjen e dokumenteve zyrtare të këshillit;
  - b) ndjekjen e punës për përgatitjen e materialeve të mbledhjeve sipas rendit të ditës;
  - c) njoftimin për zhvillimin e mbledhjeve të këshillit;
  - ç) shpalljen dhe publikimin e njoftimeve dhe akteve të nxjerra nga këshilli komunal ose bashkiak;
  - d) përgatitjen e seanca ve të këshillimit me bashkësinë;
  - dh) mbikëqyrjen e respektimit të rregullores së funksionimit të këshillit.
3. Sekretari i këshillit komunal ose bashkiak kryen çdo funksion tjetër që i caktohet nga vetë këshilli.

40. Edrejta e pjesëmarrjes dhe informimit përfshihet në "Të Drejtat dhe Lirinë Themelore të Njeriut", të garantuara nga Kushtetuta e Shqipërisë në nenin 23 të saj:
  1. Edrejta e informimit është e garantuar.
  2. Kushdo ka të drejtë, në përputhje me ligjin, të marrë informacion për veprimtarinë e organeve shtetërore, si dhe të personave që ushtrojnë funksione shtetërore.
  3. Kujtdo i jepet mundësia të ndajë mbledhjet e organeve të zgjedhura kolektive.
41. Bashkia Durrës është e pajisur me një zyrë informacioni për qytetarët e cila është e vendosur në të djathtë të portës kryesore hyrëse në këtë institucion.
42. Këto janë disa nga shkranjat e Neni 32 të ligjit 8652, i ndryshuar.
43. Paketa Fiskale 2012 u miratua në datë 17.01.2012 me Vendim nr. 39, "Për Sistemin e Taksave dhe Tarifave Vendore në qytetin e Durrësit". Sa i takon vitin Paketës Fiskale për vitin 2011, nuk rezultoi nga Këshilli i para-zgjedhjeve të 8 majit 2011, të kësaj kaluar një vendim të tillë.
44. Para zgjedhjeve të 8 Majit 2011, përpjekjet e administratës për të kaluar buxhetin nuk dha në rezultat.
45. Ky reagim u pasqyrua edhe nga media. Drejtori i QP, por edhe drejtuesja e ZTQ Durrës në atë kohë, Valbona Mehmeti u ftuan edhe për një intervistë televizive në Ora News TV, stacioni më i madh informativ sot për sot në Shqipëri. Po ashtu edhe kreu i Këshillit Bashkiak, Indrit Hamiti, u ftua mëse njëherë për këtë problem nga ky televizion, në studion e vet në Durrës.
46. Objekti i parësor i projektit ishte njoftja e pjesëmarrjes dhe monitori përmes saj i respektimit nga ana e Këshillit Bashkiak të kërkesave të ligjit për sa i takon madalitetave ligjore të marrjes së vendimeve. Kjo nënkuptonte një rol pasiv të ZTQ e cila duhet të dokumentonte thyesit shmangjet apo shkeljet e dispozitave ligjore në fuqi, dhe jo të merret një rol proaktiv për të ndihmuar Këshillin në organizimin e konsultimeve publike.
47. Vendim i Këshillit Bashkiak Durrës nr. 32, dt. 20.12.2011 Për miratimin e zgjidhjes së kontratës së huqardorjes nr.2288 rep dhe nr.418/1 kal. date 25.03.2009, dhe miratimin e dhënies në përdorim pa shpërbim të sipërfaqes 205 m2 që ndodhet në katën e parë të ish- URT shqiptasë jafimprurëse Al bcontact për venien në zbatim të projektit për përgatitjen e punetoreve të kualifikuar për tregun e punës për prodhimin e bukës.
48. Vendim nr. 47, dt. 06.04.2012 "Mbi miratimin për dhënien me qira të ambientit (palestra sportive) me sipërfaqe të përgjithshme 450 m2, nga kjo sipërfaqe ndertimi 427 m2 në administrim të klubit të shumësportive "Teuta", për një afat 3 (tre) vjeçar, nepermjet konkurimit publik."
49. Dispozita 35/3 ka dy fjali. Objekti vlerësimi në këtë raport është vetëm fjalia e parë, e cila cakton detyrimin për afshimin / publikimin e vendimeve të Këshillit. Fjala e dytë, e cila nuk është objekt vlerësimi, thotë shprehimisht: "Informimi i publikut në çdo komunë e bashki bëhet në përputhje me ligjin nr.8503, date 30.6.1999 "Për të drejtën e informimit përdokumentat zyrtare" dhe rregullat e përcaktuara nga vetë këshilli përkatës për këtë qëllim".
50. Njoftja me situatën e shpalljes së vendimeve dhe vlerësimi i saj nisi që në kohën e paraqitjes së propozimit për NED, në fillim të vitit 2011. Ky vlerësim i gjendjes vijoi deri tre muaj pas nisjes së projektit, kohë në të cilën u përgatit dhe databaza online e vendimeve të Këshillit Bashkiak Durrës që nga viti 2007 e deri më sot.

REZULTATI

Diskutimi publik i Paketës Fiskale 2012

(Neni 32, Germa "f" dhe Neni 35; Pika 1)

KËSHILLI BASHKIAK DURRËS DHE QENDRA ÇIP ORGANIZOJNE DISKUTIMIN ME GRUPE TË INTERESIT TË PAKETËS FISKALE 2012 (TAKSAT & TARIFAT)

Këshilli Bashkiak, Durrësit, mbështetur nga Qendra ÇIP dhe dega e saj lokale, Zyra e Transparencës Qyterare, organizuan ditën e mërkurë, dt. 21 Dhjetor 2011, takimim e madh publik me temë: "Paketa Fiskale 2012 – diskutim i Këshillit Bashkiak me grupet e interesit & publikun".

Në takim morën pjesë përfaqësuesit e Dhomës së Tregtisë dhe Industrisë Durrës, Shoqatës së Ndërtuesve, komuniteti të biznesit të vogël, industrisë "fason". Të pranishëm ishin edhe një numër i konsiderueshëm këshilltarësh bashkiakë si dhe dhjetëra qytetarë.

Kryetari i Këshillit Bashkiak, Idris Hamiti, pasi falenderoi Qendrën ÇIP, theksoi se ky takim është një

tregues i dobisë së madhe publike, në respekt të plotë të ligjit, që prodhon bashkëpunimi mes vendimarrësve vendor dhe aktorëve të specializuar të shoqërisë civile, sic është Qendra ÇIP, për një vendimarrje sa më transparente.

Siç theksoi më pas edhe përfaqësuesi i ÇIP, G. Shella, diskutime të tilla publike janë një detyrim i pastër ligjor të cilin ligji 8652 ia ngarkon Këshillave Bashkiak dhe jo kryetarëve të Bashkisë, (sikurse është keq-implimentuar rëndom deri më sot)". Dhe në fakt, diskutimi publik i Paketës Fiskale 2012 me grupet e interesit në Durrës u organizua për herë të parë duke patur si protagonist Këshillin Bashkiak, duke e ripërcaktuar këtë të fundit si një model ligjshmërie dhe transparence për të gjithë vendimarrësit e tjerë vendorë në Shqipëri.

Gjatë diskutimit dolën mjaft propozime për ndryshime në draftin e paketës fiskale, si: heqja ose ulja e taksës së fjetjes në hotel, ulja dhe diferencimi i tarifës së pastrimit, dhënia në përdorim me konkurs e plazheve private, ulja e taksave për biznesin e vogël, rajonalizimi fiskal i qytetit, etj. I gjithë takimi u regjistrua në audio-video dhe u upload në uebsitin e ÇIP www.infocip.org, i cili është i linkuar direkt nga faqja zyrtare e Bashkisë Durrës <http://www.durres.gov.al>

MIRATOHET PAKETA FISKALE 2012, PRANOHEN REKOMANDIMET E DALA NGA DISKUTIMI ME GRUPE TË INTERESIT

Pas diskutimit publik të Paketës Fiskale 2012 me grupet e interesit, Qendra ÇIP dhe dega e saj në Durrës, Zyra për Transparencë Qytetare zbardhën të gjitha rekomandimet e takimit. Një dosje e plotë, që përmbante procesverbalin e takimit, trajtesat, kërkesat, diskutimet në sallë, si dhe një ekstrakt i rekomandimeve iu vu në dispozicion Këshilltareve, me synim njohjen e thelluar të rekomandimeve të këtij diskutimi publik përpara momentit të vendimarrjes. Në dosje ishin përfshirë edhe DVD ku aktiviteti ishte i regjistruar i gjithë në audio-video.

Më 17 Janar 2012, Këshilli Bashkiak i Durrësit miratoi Paketën Fiskale duke i bërë ndryshime draftit të Bashkisë, bazuar mbi rekomandimet e takimit me grupet e interesit. Një pjesë e taksave dhe tarifave vendore nuk u rritën, duke mbetur në nivelin e vitit 2011.

Metoda e informimit të dyfishtë si të grupeve të interesit, ashtu edhe të vendimarrësve, e cila u aplikua për herë të parë në Durrës, provoi më së miri efikasitetin e saj në dobi të grupeve të interesit, por edhe të Këshillit, i cili pati mundësi të zbatojë rigorozisht ligjin 8652 dhe njëkohësisht të harmonizojë vendimarrjen e tij mbi taksat dhe tarifat vendore.

Një proces i tillë do të kishte qenë pothuajse i pamundur, pa ndihmesën dhe vullnetin pozitiv të demonstruar nga kryetari i Këshillit Bashkiak, Z Indrit Hamiti, i cili u përfshi personalisht në të gjitha fazat e këtij procesi duke u kthyer këtë proces në një model suksesi të konsultimeve publike të ndërmarra direkt nga Këshilli Bashkiak, vendimarrësi real i qytetit.

Kurse Metoda e Informimit të Dyfishtë (MID) është një tjetër risi që Qendra ÇIP prezantoi me sukses në kuadër të ndërveprimit të saj me vendimarrësit lokale, e cila mund të shërbejë si një model autentik për të gjitha organizatat e tjera.

REZULTATI

Diskutimi publik i Buxhetit Bashkiak 2012

(Neni 32, Germa "dh" dhe Neni 35, Pika 1)

DISKUTIMI I PROJEKT-BUXHETIT 2012, ÇIP DHE KËSHILLI BASHKIAK ORGANIZOJNË TAKIMIN PUBLIK PËR MJEDISIN ME GRUPET E INTERESIT

Këshilli Bashkiak i Durrësit në bashkëpunim me Qendrën ÇIP dhe degen e saj lokale Zyrën e Transparencës Qytetare, organizuan në 9 Mars 2012, takimim me temë: "Tryeza për mjedisin me aktorët e interesuar – në kuadër të hartimit të buxhetit të Bashkisë Durrës 2012". Ky takim i madh publik synonte nxitjen e pjesë marrjes dhe ndërveprimin me s aktorëve të interesuar në vendimarrjen për Buxhetin 2012 të Bashkisë Durrës. Kjo e bën këtë të parin takim të madh publik për diskutimin e buxhetit të mbajtur ndonjëherë në qytetin e Durrësit, ku protagonist është Këshilli Bashkiak, në koordinim të plotë të shoqërisë civile.

Mes çështjeve që u ngritën në takim ishin ndërtimi i një landfilli për ngrumbullimin dhe përpunimin e mbetjeve, shfrytëzimi i energjive alternative, efektiviteti i mbledhjes së taksave për pastrimin e

qytetit, gjelbërimi, rehabilitimi i mjediseve të ndotura, etj. Kjo tryezë përcakton një standart të ri dhe një model jo vetëm në nivel lokal, por edhe kombëtar, ku procesi i konsultimeve për buxhetin udhëhiqet në të gjitha hallkat direkt nga Këshilli Bashkiak, i cili është edhe vendimarrësi ekskluziv i buxhetit vendor. Mbi të gjitha, ky është një detyrim i pastër ligjor (neni 35, ligji 8653 "Per organizimin dhe funksionimin e qeverisjes vendore", i ndryshuar) për Këshillin Bashkiak, dhe jo në të vërtetë administratës së Bashkisë, krerë të së cilës kanë udhëhequr me raste procese ekstra-ligjore konsultimesh, edhe pse në fakt nuk kanë tagër ligjor vendimarrës, por vetëm ekzekutues sa i takon buxhetit .

Ky aktivitet, i pari i ndërmarrë ndonjëherë për mjedisin nga Këshilli Bashkiak, synon ta forcojë jo vetëm funksionin e tij vendimarrës, por edhe atë kontrollues, përmes hartimit të paketave mjedisore, të cilat duhet të përcaktojnë standartet e vendimarrjes mjedisore nga vendimarrësit lokale.

PROJEKT-BUXHETI 2012, ZËRI PËR ARSIMIN KONSULTOHET ME DREJTORËT E SHKOLLAVE E NXËNËSIT TEK "JAN KUKUZELI"

Qendra ÇIP, në bashkëpunim me Këshillin Bashkiak, Durrës organizuan konsultimin publik "Për Buxhetin e Arsimit, 2012". Në takim morën pjesë kryetari i këshillit bashkiak, Indrit Hamiti, nënkryetari i Bashkisë Durrës, Ardian Çela, drejtori i drejtorisë arsimore të Durrësit, Filip Gjoncaj, pothuaj të gjithë drejtorët e shkollave në qytetin e Durrësit (gjithësej 90 pjesë marrës).

Takimi u organizua jo pa qëllim në sallën e koncerteve të Shkollës Artistike "Jan Kukuzeli". Kjo shkollë, edhe pse përfaqëson traditën më të hershme në edukimin e brezit të ri në Durrës, sot përballlet me nevoja urgjente për rikonstruksionin e godinës mjaft të amortizuar.

Pothuajse nga të gjithë pjesëmarrësit u tha haptas se shifra 6 për qind në buxhetin 2012, e caktuar nga admistrata e bashkisë për ishte e pamjaftueshme. Në takim u kërkuar që kjo shifër të ngrihej deri në 10% të buxhetit vjetor të bashkisë.

Kryetari i Këshillit Bashkiak në Durrës, Z Hamiti, falenderoi Qendrën ÇIP për organizimin e takimit. "Tryeza për Arsimin meri një kuptim të veçantë. Përveç se me sukses çështjet e arimit i interesojnë në radhë të parë fëmijëve tane. Një pjesë e tyre janë sot me ne të pranishëm në këtë sallë, duke shënuar një standart të ri të pjesëmarrjes së vetë atyre në vendimarrjen publike që i prek ata drejtpërdrejt, sikurse është arsimi", tha z. Hamiti.

Takimi i madh publik për arsimin përmbylli serinë mjaft të rëndësishme të konsultimeve publike për buxhetin 2012, organizuar në partne ritet me Këshillin Bashkiak nga Qendra ÇIP dhe dega e saj lokale, Zyra për Transparencë Qytetare

MIRATOHET BUXHETI BASHKIAK 2012. SUKSES I KËSHILLIT DHE I ÇIP: ARSIMI NGA 6 SHKON NE 10 %

Pas rreth 6 orë debatesh, Këshilli Bashkiak miratoi Buxhetin 2012 të Bashkisë e Durrësit. Ky ka qenë padyshim moment më kulmor i veprimtarisë vendimarrëse të Këshillit Bashkiak, Durrës.

Çështje e nxjehë diskutimesh ka qenë buxheti për arsimin, i parashikuar fillimisht 6% nga admistrata e Bashkisë. Këshilltarët me shumicë votash vendosën rritjen e zërit të investimeve në buxhet për arsimin (rikonstruksionin e shkollave) me rreth 51 milion e 300 mijë lek. Kjo e çoi praktikisht nga 6% në 10% zërin për arsimin, çka përkon pikë për pikë me kërkesën e arsimtarëve dursakë të shprehur hapur në takimin konsultativ organizuar ÇIP dhe ZTQ në Durrës dy jave para mbledhjes së Këshillit ku u miratua Buxheti.

Nga kjo shtesë në buxhetin për arsimin, rreth 25 milion lëke u caktuan për rikonstruksionin e shkollës "Sami Frashëri", kurse 26 milion e 300 mijë për rikonstruksionin e shkollës "Jan Kukuzeli".

Në vijë të përgjithshme, buxheti bashkiak i Durrësit nga rreth 1 miliard e 729 milion u rrit në 1 miliard e 784 milion.

Në mënyrë të posaçme, rritja afërsisht 10% e buxhetit të arsimit, përfaqëson një histori suksesi të padiskutueshme të ndërveprimit midis vendimarrësve lokale dhe shoqërisë civile. Kryetari i Këshillit Bashkiak, Indrit Hamiti, u shpreh i kënaqur në përfundim të seancës. Ai përgëzoi dhe falenderoi anëtarët e ZTQ të pranishëm në sallën e mbledhjeve të Këshillit "përkëtë sukses të përbashkët".

Programi i konsultimeve të Këshillit Bashkiak me komunitetin i prezantuar nga Qendra ÇIP është një risi e jetës publike në Durrës, një standart i ri në respekt të plotë ndaj ligjit dhe ndaj qytetarëve. Kulmimi i këtij procesi padyshim që ka qenë miratimi me sukses i Buxhetit 2012.

PJESA E TRETË

**MATJA E ZBATUESHMËRISË
SË NENEVE 33, 34, 35
DHE PËRLLOGARITJA
E NIVELIT TË TRANSPARENCËS**

3

MATJA E ZBATUESHMËRISË SË NENEVE 33,34 DHE 35 DHE PËRLLOGARITJA E NIVELIT TË TRANSPARENCËS

Në kuadër të këtij Raporti, ÇIP ka përllogaritur nivelin e zbatueshmërisë së dispozitave 33, 34 dhe 35 të ligjit organik 8652 "Për Organizimin dhe Funkcionimin e Qeverisjes Vendore", i ndryshuar të cilat i ngarkojnë Këshillit Bashkiak detyrimin dhe janë kushtë jurik për realizimin e një procesi vendimarrës të hapur dhe me pjesëmarrje, duke garantuar njëkohësisht akses të publikut në mbledhjet dhe vendimet e Këshillit (shih: Pjesa e Parë).

Përllogaritja e nivelit të zbatueshmërisë së këtyre dispozitave ishte ndër objektivat kryesore të kësaj inisiative. Mesatarja e zbatueshmërisë (implementimit) të neneve 34 (*Mbledhjet e hapura*) dhe 35 (*Seanca e këshillimeve me bashkësinë dhe e drejta e publikut për t'u informuar*), indikojnë automatikisht dhe drejtpërdrejt nivelin e transparencës në procesin vendimarrës të realizuar nga Këshilli Bashkiak. Kjo matje dhe ky vlerësim realizohen për herë të parë në Shqipëri. Ajo indikon njëkohësisht respektimin e normave ligjore në fuqi nga vendimarrësit e qyteteve (ligjshmërinë e vendimarrjes). Metoda matëse u zhvillua nga ÇIP dhe u përdor për herë të parë në Durrës dhe në Korçë. Ajo përfaqëson një risi, një sintezë të ekspertizës së ÇIP në drejtim të matjes, vlerësimit dhe promovimit të informimit proaktiv¹ nga institucionet vendimarrëse, tashmë në nivel vendor.

Ja si funksion ajo: Secili nga nenet që janë marrë nën vlerësim përmban paragrafë (pika ose germa). Këta paragrafë në disa raste janë të përbërë prej më shumë se një fjalie. Secila fjali mund të përmbajë një apo disa dispozita (ose në ndonjë rast tjetër asnjë). Metoda e zhvilluar nga ÇIP për vlerësimin e zbatueshmërisë së neneve objekt monitorimi parashikon fillimisht identifikimin e çdo dispozite që përmban secila fjali brenda paragrafëve të një neni të dhënë. Pasi matet dhe vlerësohet zbatueshmëria në praktikë e secilës dispozitë, mesatarja e vlerave të tyre çon në vlerësimin e zbatueshmërisë së çdo fjalie (atyre që kanë dispozita) brenda paragrafit të një neni. Pasi matet edhe zbatueshmëria e secilit paragraf, vlerësohet zbatueshmëria e të gjithë nenit, që në këtë rast është mesatarja e zbatueshmërisë së çdo paragrafi të tij.

Le ta konkretizojmë këtë metodë vlerësimi duke marrë si shembull konkret nenin 35 të ligjit 8652, të ndryshuar. Ky nen përmban 4 paragrafë (pikat 1, 2, 2/2 dhe 3) të cilat më poshtë do të referohen thjesht si pika. Pika 1 përcakton se: "Këshilli komunal ose bashkiak, përpara shqyrtimit dhe miratimit të akteve, zhvillon seanca këshillimi me bashkësinë. Seanca e këshillimit janë të detyrueshme për rastet e parashikuara në nenin 32 shkronjat "dh", "e", "f" dhe "k" të këtij ligji."

Pika 1 ka dy fjali. E para cakton një rregull të përgjithshëm, ndryshe nga fjalia e dytë që vendos një detyrim konkret ndaj këshillit për të zhvilluar diskutime me publikun për rastet e parashikuara në nenin 32

shkronjat "dh", "e", "f" dhe "k" të këtij ligji" (respektivisht diskutimi publik i projekt-buxhetit (dh), të tjetërsimi i pronave (e), miratimi i Taksave & Tarifave (f) si dhe kur këshilli miraton norma, standarde e kritere për rregullimin dhe disiplinimin e funksioneve që ka me ligj (k).

Secila nga këto germa është një dispozitë konkrete. Në rastin konkret rezulton se pikat "dh" dhe "f" filluan të zbatoheshin vetëm pasi u facilituan nga Qendra ÇIP përmes degës së saj në Durrës, ZTO, si dhe falë bashkëpunimit me kryetarin e Këshillit Bashkiak, Durrës, I. Hamiti dhe nuk janë zbatuar asnjëherë para këtij bashkëpunimi. Dy germat e tjera, "e" dhe "k", nuk janë konstatuar në praktikën vendimarrëse të Këshillit, rrjedhimisht ato nuk janë pjesë e vlerësimit. Zbatueshmëria e paragrafit (pikës) 1 të nenit 35 është këtë rast e barabartë me mesataren e zbatueshmërisë së dispozitave "dh" dhe "f". Më pas, në këtë mënyrë vlerësohet zbatueshmëria e pikës 2 të nenit 35, e mandej edhe pika 3. Pika 2/1 nuk është objekt vlerësimi pasi ajo del jashtë mbulimit gjeografik të projektit. Për të treja pikat bëhet një vlerësim para kohës së nisjes së projektit dhe një tjetër pas përfundimit të projektit (12 muaj). Vlera mesatare e zbatueshmërisë së pikës 1, 2 dhe 3 të nenit 35 prodhon vlerën e zbatueshmërisë së nenit 35 në tërësi, për periudhën para dhe pas projektit. Çdo diferencë, në vlerë pozitive apo negative, indikon respektivisht progresin apo regresin e shënuar. Edhe zbatueshmëria e nenit 34 përllogaritet për kohën para dhe pas projektit. Më pas mesatarja e vlerave të zbatueshmërisë së të dyja neneve, 34 dhe 35 indikon nivelin e transparencës vendimarrëse të Këshillit Bashkiak Durrës, sa kohë që këto dy nene përcaktojnë modalitete për një vendimarrje lokale të hapur dhe me pjesëmarrjen e publikut, si dhe aksesin e publikut në legjislacionin vendor (vendimet e Këshillit).

Ndryshe nga nenet 34 dhe 35 të ligjit 8652 të ndryshuar, zbatueshmëria e nenit 33 paraqet një interes më të ulët në kuadër të këtij monitorimi për shkak të faktit se ai "targeton" vetëm Këshillin dhe jo publikun dhe/apo përfshirjen e tij në vendimarrje, çka është qëllim kryesor në kuadër të kësaj inisitive. Kjo e fundit, sikurse është bërë e qartë tashmë garantohet përmes zbatimit rigoroz të neneve 34 dhe 35 të ligjit në fjalë. Megjithatë, të monitorosh procesin vendimarrës në nivel vendor, duke anashkaluar me qëllim vlerësimin e modaliteteve ligjore të votimit të akteve nga Këshilli gjatë mbledhjeve të tij, do të ishte që në pikënisje një nismë e cunguar. Megjithatë, sa kohë që përmirësimi i praktikës së votimit në këshillin bashkiak nuk ka qenë ndër objektivat e projektit, mesatarja e zbatueshmërisë së nenit 33 do të përllogaritet si një vlerë e vetme, dhe jo e shpërndarë në dy kohë, (në fillim dhe në fund të projektit).

Matrica e Matjes & Vlerësimeve

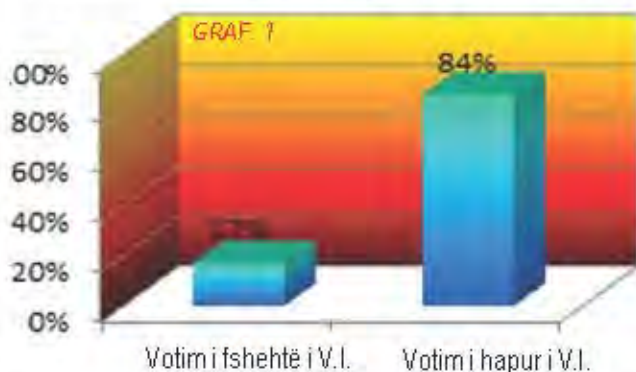
TAB 1

Neni	Pika / paragraf	Përmbajtja e paragrafit	dispozita/komponenti objekt vleresimi	% në vlerësim	Subjekt analize
33	1	Votimi në këshill bëhet i hapur ose i fshehtë. Këshilli vendos për rastet kur votimi bëhet i fshehtë. Aktet me karakter individual miratohen kurdoherë me votim të fshehtë.	fjalë e dyte	100%	JO
	2	Vendimet e këshillit merren me shumicën e votave të anëtarëve të pranishëm në mbledhje.	pararafi i plote	100%	JO
	3	Vendimet, për rastet e parashikuara në shkronjat "b", "c", "d", "dh", "f", "g", "gj", "i" dhe "j" të nenit 32 të këtij ligji, merren me shumicën e votave të numrit të përgjithshëm të anëtarëve të këshillit.	pararafi i plote	100%	JO
	4	Vendimet merren me tre të pestat të numrit të përgjithshëm të anëtarëve të këshillit për rastet e parashikuara në nenin 32 shkronja "e" e këtij ligji.	pararafi i plote	100%	JO
	5	Në rastet e votimit për kryetarin, zëvendëskryetarin dhe sekretarin e këshillit, kur nuk sigurohet shumica e kërkuar, votimi ribëhet midis dy kandidatëve, që në raundin e parë kanë fituar numrin më të madh të votave.	Nuk Aplikohet	N/A	N/A
	6	Aktet e këshillit shpallen brenda 10 ditëve nga data e miratimit të tyre dhe hyjnë në fuqi 10 ditë pas shpalljes. Aktet me karakter individual hyjnë në fuqi në datën e njoftimit të tyre subjekteve që përfshihen në to.	caktimi formal në akt vendi faktik i shpalljes	50% 50%	JO
34	1	Mbledhjet e këshillit janë të hapura për publikun. Çdo qytetar lejohet të ndjekë mbledhjet e këshillit, sipas mënyrës së përcaktuar në rregulloren e këshillit.	pararafi i plote	100%	PO
	2	Njoftimi për mbledhjen e këshillit bëhet publik në vende të caktuara nga këshilli dhe në media. Njoftimi përmban datën, vendin, orën dhe rendin e ditës së mbledhjes.	vendi faktik I shpalljes permes medias permes websitit me telefon/email	25% 25% 25% 25%	PO
	3	Këshilli, me shumicën e votave të numrit të përgjithshëm të anëtarëve, vendos për rastet kur mbledhja bëhet e mbyllur.	Nuk Aplikohet	N/A	N/A
	1	Këshilli komunal ose bashkiak, përpara shqyrtimit dhe miratimit të akteve, zhvillon seanca këshillimi me bashkësinë. Seancat e këshillimit janë të detyrueshme për rastet e parashikuara në nenin 32 shkronjat "dh", "e", "f" dhe "k" të këtij ligji.	germa "dh", (Buxheti) germa "f", (Paketa Fiskale)	50% 50%	PO
35	2	Këshillimi me bashkësinë, në çdo rast, bëhet sipas mënyrës së përcaktuar në rregulloren e këshillit, duke përdorur një nga format e nevojshme si takimet e hapura me banorët, takime me specialistë, me institucione të interesuara dhe organizata joqeveritare ose nëpërmjet marrjes së nismës për organizimin e referendumeve vendore.	pararafi i plote	100%	PO
	2.1	Për këshillat komunale/bashkiake janë të detyrueshme seancat e këshillimit me kryetaret dhe kryesinë e fshatrave nën juridiksion, në përputhje me përcaktimet e bëra në shkronjat "ç", "dh", "e", "f", "k" dhe "ll" të nenit 32 të ligjit. Seancat e këshillimit, në këtë rast, shënohen në procesverbal.	Nuk Aplikohet	N/A	N/A
	3	Aktet e këshillit afishohen, në vende publike të caktuara nga këshilli, brenda territorit të komunës ose bashkisë dhe, sipas mundësive, këshilli cakton edhe forma të tjera të publikimit të tyre. Informimi i publikut në çdo komunë e bashki bëhet në përputhje me ligjin nr.8503, datë 30.6.1999 "Për të drejtën e informimit për dokumentet zyrtare" dhe rregullat e përcaktuara nga vetë këshilli përkatës për këtë qëllim.	Fjali e pare	100%	PO

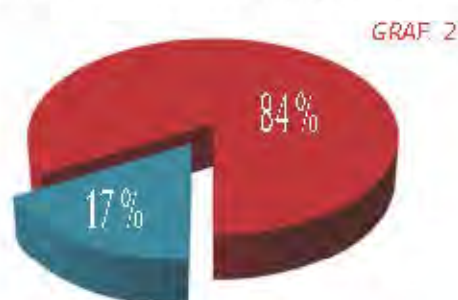

1. MATJA DHE VLERËSIMI I ZBATUESHMËRISË SË NENIT 33 "VOTIMI"

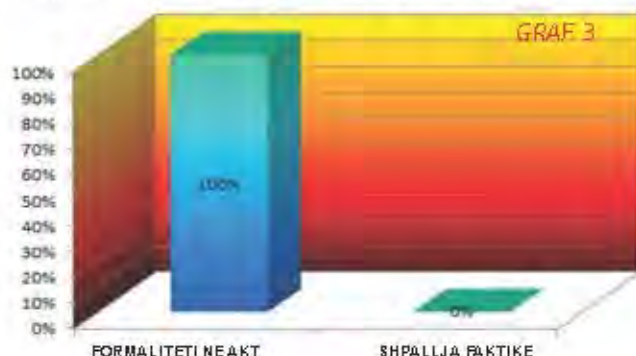
Zbatueshmëria e **Dispozitave** të paragrafit 1, N.33

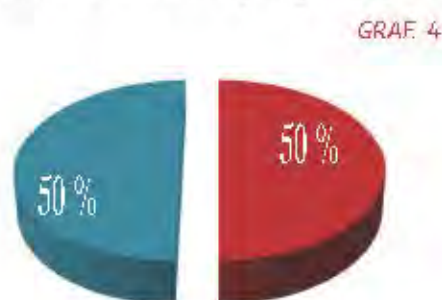
Mesatarja e Zbatueshmërisë së **paragrafit 1, N.33**

Zbatueshmëria e **Dispozitave: a & b**, Paragrafi 6, N.33

Mesatarja e Zbatueshmërisë së **paragrafit 6, N.33**

Zbatueshmëria e **gjithë paragrafëve** të NENIT 33

Zbatueshmëria vs. **Mos-zbatueshmëria** e NENIT 33

Mbi përpunimin dhe vizualizimin e të dhënave:

Grafiku 1 paraqet raportin midis nisteve kur Këshilli ka realizuar votim të fshehtë vs. votim të hapur për vendime me karakter individual. Sipas paragrafit 1 fjalia e dytë, të nenit 33, "Aktet me karakter individual miratohen kundërshterë me votim të fshehtë (shih statusin gjuror narrativë tek fq. 21-22). **Grafiku 2** paraqet Mesataren e Zbatueshmërisë së paragrafit 1, neni 33.

Grafiku 3 paraqet zbatueshmërinë e dispozitave të paragrafit 6. Këto dispozita janë a) **përcaktimi formal i kohës** së shpalljes, në mënyrë aktive, b) shpallja de-facto e vendimit në një vend të caktuar

(stendë, web-site, media, etj). Secila nga këto dy parakushte kanë nga 50% të përkëve në vlerësimin e zbatueshmërisë së paragrafit 6, neni 33.

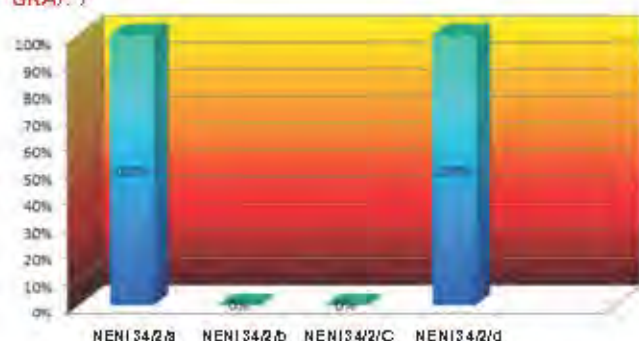
Paragrafët 2, 3 dhe 4 të nenit 33 rezultojnë me zbatueshmëri 100%. Për ekonomin hapësinë në faza, grafikët respektive të këtyre paragrafëve (2,3 dhe 4) nuk do të vendosen në këtë fazë. Vlerat e zbatueshmërisë së tyre (100%) do të pasqyrohen automatikisht në grafikun 5. Ndërkohë, paragrafi 5 i nenit 33 nuk do të përfshihet fare në përlysatije pasi ai Këshilli nuk ka parur rasti të referojë atë gjatë procesit vendimtarës të kohës nën monitorim.

2. MATJA DHE VLERËSIMI I ZBATUESHMËRISË SË NENIT 34 "MBLEDHJET E HAPURA"

Zbatueshmëria e **Dispozitave: a, b, c & d**, Para. 2, N. 34

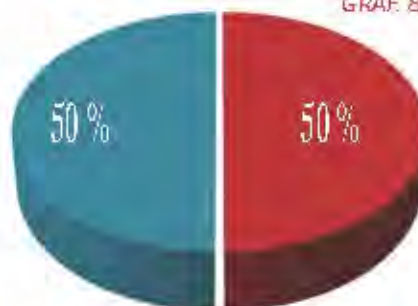
GRAF 7

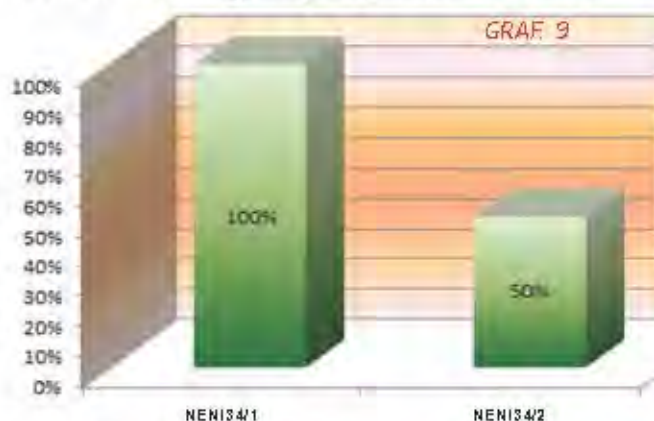
b : përmes medias   **d** : përmes tel/ email
a : në vendin e caktuar   **c** : përmes website

Mesatarja e Zbatueshmërisë së **paragrafit 2, N. 34**

GRAF 8

Zbatueshmëria e **gjithë paragrafëve** të NENIT 34

Zbatueshmëria vs. **Mos-zbatueshmëria** e NENIT 34

GRAF 10

Mbi përpunimin dhe vizualizimin e të dhënave:

NENI 34, "MBLEDHJET E HAPURA"

Neni 34 ka 3 paragrafë. 1 neni nuk ka krye asnjëherë në zbatim gjatë periudhës nën vlerësim nga ÇIP, rrjedhimisht zbatueshmëria e tij nuk është pjesë e grafikut 9. Paragrafi 1 i neni 33 rezultoi i përmbushur nga Këshilli Bashkiak, sa kohë që askush që ka pasur dëshirë të ndjekë mbledhjet në sallë nuk është penguar (në këtë rast vetë ZICQ). Sa i takon paragrafi 2, ai ka në vetvete 4 komponente/dispozita për kryerjen e njostimit të mbledhjes: **a)** përmes njostimit në vendin e caktuar, **b)** përmes medias, **c)** përmes website-it, **d)** në tel/email. Secila nga mënyrat ka 25% peshë në vlerësimin e zbatimit të paragrafit 2, neni 33 (graf. 7 & 8).

NENI 35, "SEANCAT E KESHILLIMEVE ME BASHKESINE DHE INFORMIMI"

Grafiku 11 paraqet zbatueshmërinë e dispozitave që i ngarkojnë Këshilli detyrimin për konsultimin me publikun të Bashkisë vjetor dhe të Paketës Fiscale para se të fillojë projekti në Durrës. Këto dispozita janë respektivisht gjeruar "dh" dhe "f", që referohen nga paragrafi 1 (fjalitja e dytë), e neni 35, direkti prej neni 32. Gjeruar "e", e cila gjithashtu përmekohet nga i njëjti paragraf, nuk përftshitet në vlerësim për arsye që janë shpjeguar në faqen 31. Kurse sa i takon gjeruar "k", Këshilli nuk ka pasur rasi konkret për t'u referuar asaj në praktikën e tij vendimarrëse gjatë kohës nën monitorim. Grafiku 12 paraqet zbatueshmërinë e gjeruarve "dh" dhe "f" pas 12 muajve, kohë në të cilën Qendra ÇIP dhe dega e saj në Durrës, rrundën të resursojnë plotësisht këtë funksion ligjor të Këshillit Bashkiak. **Grafikët 13 dhe 14** tregojnë zbatueshmërinë e paragrafëve 1, 2 dhe 3 të neni 35 respektivisht para dhe pas projektit. Paragrafi 35/ 2.1 nuk është i përftshëm në vlerësim pasi zbatueshmëria e tij del jashtë objektivit gjeografik të monitorimit. **Grafikët 15 dhe 16** vizualizojnë zbatueshmërinë e neni 35 në tërësi, respektivisht para dhe pas projektit.

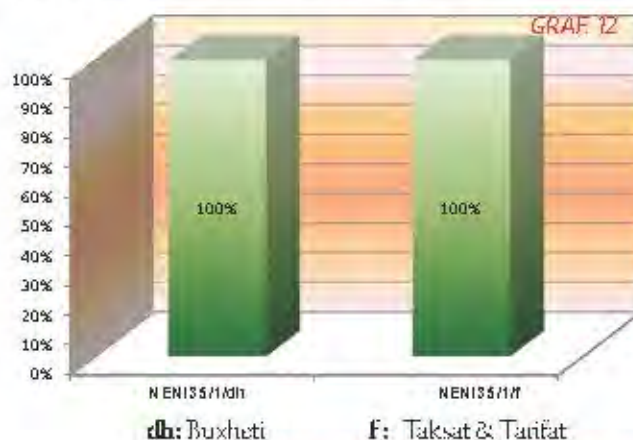
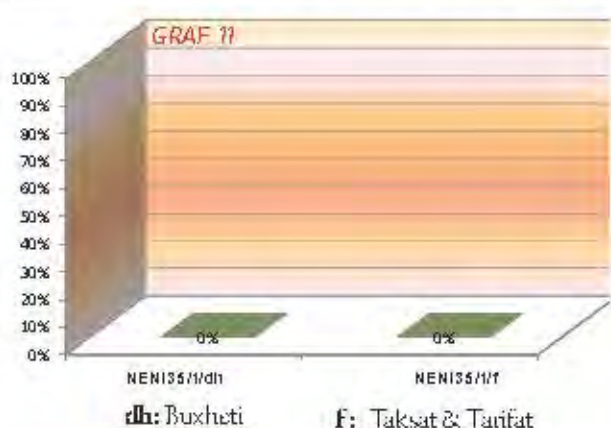

3. MATJA DHE VLERËSIMI I ZBATUESHMËRISË SË NENIT 35 "SEANCAT E KËSHILLIMEVE ME BASHKËSINË DHE E DREJTA E PUBLIKUT PËR T'U INFORMUAR"

PARA PROJEKTIT

PAS 12 MUAJSH

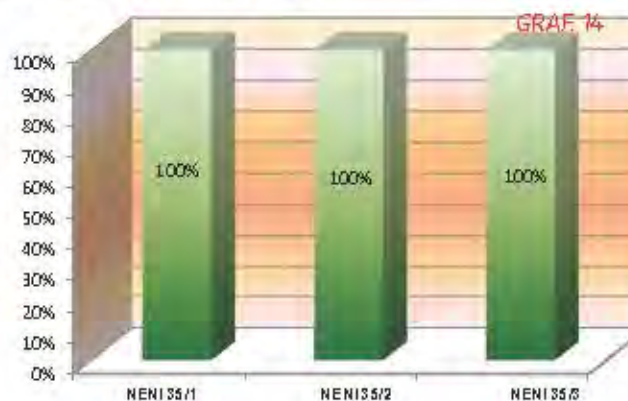
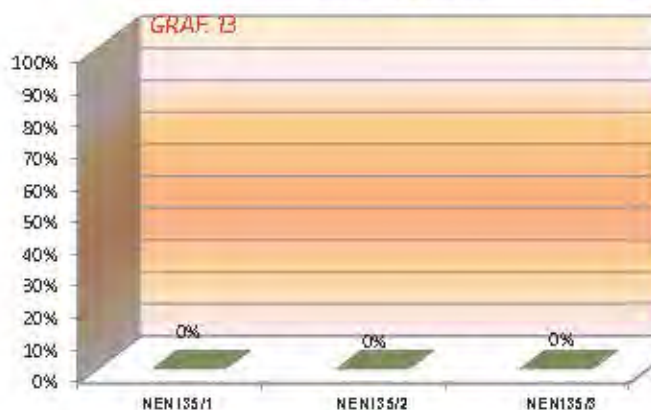
Zbatueshmëria e Dispozitave: "dh" (budget), "f" (taksat & tarifat) të Paragrafit 1, Neni 35

PARA PROJEKTIT

PAS 12 MUAJSH

Niveli i zbatueshmërisë së të gjithë paragrafëve të NENIT 33

PARA PROJEKTIT

PAS 12 MUAJSH

Zbatueshmëria vs. Mos-Zbatueshmëria e NENIT 35

■ MOS-ZBATUESHMERIA   ■ ZBATUESHMERIA

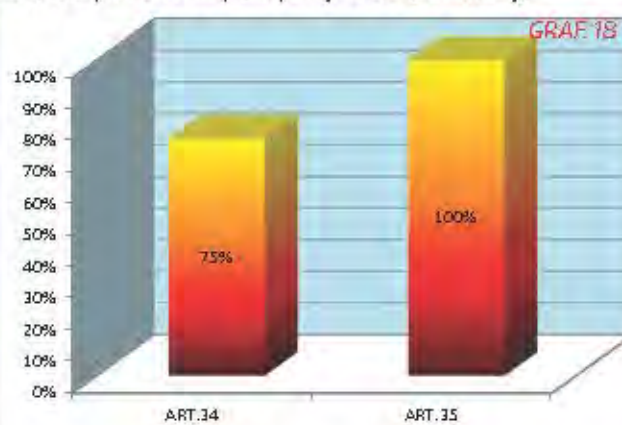
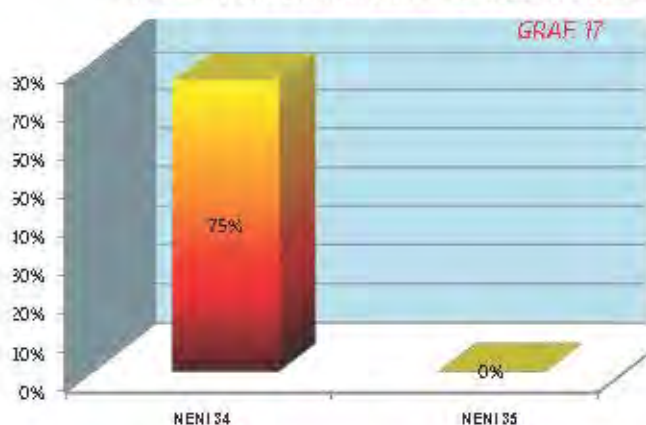

4. ANALIZA KRAHASUESE: ZBATUESMËRIA E NENEVE 34 & 35 PARA DHE PAS PROJEKTIT

PARA PROJEKTIT

PAS 12 MUAJSH

Niveli i Zbatueshmërisë së **NENEVE 34 and 35** para dhe pas projektit (12 muaj)

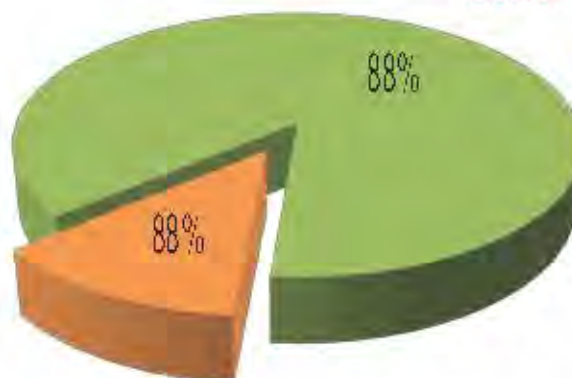
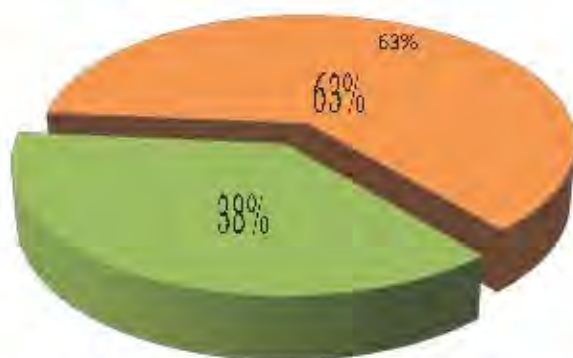
PARA PROJEKTIT

PAS 12 MUAJSH

Mesatarja e zbatueshmërisë së **të NENEVE 34 dhe 35** ($(a+b)/2$), para dhe pas projektit (12 muaj)

GRAF 19

GRAF 20

■ ZBATUESHMERIA
■ MOS-ZBATUESHMERIA

Mbi përpunimin dhe vizualizimin e të dhënave:

Në kuadër të Metodës së Zhvilluar nga ÇIP, mesatarja e vlerës së zbatueshmërisë (implementimit) së neneve 34 dhe 35 të marra së bashku indikon automatikisht dhe drejtpërdrejt nivelin e transparencës në procesin vendimarrës të realizuar nga Këshilli Bashkiak.

Kjo vlerë mesatare është e mundur të matet në fillim dhe në fund të periudhës gjatë së cilës është udhëhyrë përmes projektit, sikurse shihet qartë-

sisht në grafikët 19 dhe 20.

Kurse, grafikët më sipër, konkretisht ai me nr. 17 dhe 19 vizualizojnë zbatueshmëritë veç e veç të këtyre dy neneve shumë të rëndësishme të ligjit 8652, të ndryshuar, si para ashtu edhe pas udhëhyrjes me anë të projektit në Durrës. Këto vlera janë përfshuar nga llogaritjet respektive të zbatueshmërisë së neneve në fjalë (shiko më sipër tek fq. 44 dhe 45).

5. PËRLOGARITJA E NIVELIT TË TRANSPARENCËS DHE PËRMIRËSIMI I GJENERUAR NË 12 MUAJ

Neni 34 (Mbledhjet e hapura) dhe 35 (Seancat e kështillimeve me bashkësisht dhe e drejta e publikut për t'u informuar), i ligjit 8652, të ndryshuar i ngarkojnë Këshillit Bashkiak detyrimin për realizimin e një procesi vendimarrës të hapur dhe me pjesëmarrje, duke garantuar njëkohësisht akses të publikut në mbledhjet dhe vendimet e Këshillit (shih: Pjesa e Parë). Në këtë kuptim, zbatimi i këtyre neneve është kusht ligjor (juridik) dhe faktik për të vlerësuar transparencën e procesit vendimarrës në nivel lokal.

Në kuadër të Metodës së Zhvilluar nga ÇIP, mesatarja e zbatueshmërisë (implemtonimit) së neneve 34 dhe 35 të marra së bashku indikojnë automatikisht dhe drejtpërdrejt nivelin e transparencës në procesin vendimarrës të realizuar nga Këshilli Bashkiak. Vetë Transparenca, në kuadër të kësaj metode, është *aps defushet si një sintezë e* 1) vendimarrjes së hapur, 2) konsultimit paraprak të vendimarrësit me publikun dhe 3) garantimit të aksesit efektiv në mbledhjet dhe

vendimet e Këshillit. Që të treja këto komponentë janë të shpërndarë nga ligjvënësi në nenet 34 dhe 35.

Krahasimi i vlerave të zbatueshmërisë mesatare në përqindje të dyja neneve 34 dhe 35 në fillim e në fund të projektit (graf. 19, 20) prodhon Indikatorin e Rritjes së Transparencës, shkurt IRT. Graf. 22 vizualizon qartë se Rritja e Transparencës së gjeneruar në vetëm 12 muaj në Këshillin Bashkiak në Durrës është 50 pikë përqindje (88% - 38% = 50).

IRT është një indikator është sui-generis, i prodhuar nga ÇIP, përdoret për herë të parë me mjaft sukses në Durrës dhe Korçë, për vlerësimin e nivelit të transparencës dhe pjesëmarrjes së publikut në vendimarrje. Ai mund të aplikohet në çdo Këshill Bashkiak për të matur dhe vlerësuar këto dy të fundit, madje edhe për të prodhuar një renditje (*ranking*) mes këtyre strukturave sa i takon ligjshëmrisë dhe cilësisë së vendimarrjes në nivel lokal, mjafton të autorizohet nga ÇIP për përdorim.

Niveli i transparencës PARA dhe PAS ndërhyrjes së projektit në Durrës nga ÇIP

Indikator i Rritjes së Transparencës (IRT)

Si përfundim:

NE NJE SHKALLE ME 100 PIKE PERQINDJE, TRANSPARENCA E VENDIMARRJES NE DURRES U RRIET ME 50 PIKE

Mbi përpunimin dhe vizualizimin e të dhënave:

Grafiku 21 është një vizualizim më i qartë i grafikëve 19 dhe 20. Kurse grafiku 22 vizualizon tre tretgues njëkohësisht:

- 1) rritjen e nivelit të zbatimit të neneve 34 dhe 35,
  - 2) rritjen e transparencës dhe pjesëmarrjes në vendimarrje,
  - 3) ndryshimin e sjellje në 12 muaj nga ÇIP në Durrës.
- Rrethimisht, Grafiku 22 është edhe indikatorin kryesor matës për suksesin e projektit në Durrës. Ai mundëson vlerësimin objektiv të rritjes apo të ndryshimit pozitiv të gjeneruar

Duhet theksuar se, paragrafi 6 i nenit 33 është ngushtësisht i lidhur me paragrafin 3 të nenit 35. Të dyja së bashku uorinojnë garantimin e aksesit në vendimet e Këshillit, një komponent ky i Transparencës, në kuadër të metodës vlerësuese të ÇIP. Për arsye që nuk mund të kuptohen, ligjvënësi i ka shpërndarë këto dispozita që rregullojnë të njëjtin proces (informimin proaktiv të publikut) në dy nenet të ndryshme (shih sq. 24-25). Për thjeshtësi metodologjike, paragrafi 6 i nenit 33 nuk është përfshirë në përlogaritjen e nivelit të transparencës.

PJESA E KATËRT

**REKOMANDIME
DHE METODOLOGJIA**

4

REKOMANDIME

I. PROBLEMI I IDENTIFIKUAR

Siç rezulton nga të dhënat e monitorimit, anashkalimi i procedurës që përcakton neni 31 pika 1 e **ligjit 8562, të ndryshuar**, për votimin e fshehtë të vendimeve me karakter individual, në rastin e Durrësit nuk rezulton se diktohet nga infrastruktura e munguar në sallën ku zhvillohen mbledhjet e Këshillit Bashkiak. Kjo është një sallë moderne, me infrastrukturë elektronike votimi.

Një arsye që mund të shpjegojë se përse Këshilli Bashkiak në Durrës miraton përgjithësisht me votim të hapur vendimet me karakter individual, mund të ishte ndoshta njohja e paktë e dispozitave të **ligjit 8562, të ndryshuar** nga vetë këshilltarët. Në fakt, kjo do të kishte qenë një mosnjohje e justifikuar e ligjit “*ignorantia juris*”, po të mbahet parasysh se nuk ka asnjë manual, rregullore, udhëzim apo vendim gjykatë që të interpretojë dhe/apo caktojë kritere se çfarë dhe si dallohet një vendim individual nga një vendim normativ në Republikën e Shqipërisë.

I. REKOMANDIM:

Duke prezumuar që niveli i ulët i zbatimit të dispozitave ligjore mund të vijë nga mosnjohja e mirë e vetë ligjit, një fushatë edukimi dhe ndërgjegjësimi ligjor, ku target kryesor janë këshilltarët, sekretarët e këshillave bashkiakë por edhe aktorët e tjerë të interesuar, nevojitet të organizohet në kuadër të ndërhyrjeve në nivel vendor. Synimi kryesor është rritja e cilësë dhe ligjshmërisë së procesit vendimarrës përmes krijimit të mundësive reale që ata të informohen mbi detyrimet ligjore të Këshillit në procesin vendimarrës, sidomos sa i takon vendimarrjes me së hapur dhe me pjesëmarrje, por edhe lidhur me publikimin e vendimeve të tyre (nenet 33, 34 dhe 35).

Po ashtu, ÇIP rekomandon ngritjen e kapaciteteve kontrolluese që Prefektët dhe administrata e tyre ushtrojnë mbi ligjshmërinë e vendimarrjes së këshillave bashkiakë.

II. PROBLEMI I IDENTIFIKUAR

Duhet theksuar se këshillat bashkiake në Shqipëri, nuk kanë një administratë të posaçme, e cila do të kujdesej për aspektet teknike të procesit vendimarrës. I gjithë barra për administrimin e procesit vendimarrës bie mbi një person të vetëm, që në këtë rast është Sekretari i Këshillit Bashkiak, i cili jo domosdoshmërisht ka një formim (apo trajnim) profesional juridik.

Kjo është një mangësi e cila ka komprometuar cilësinë procedurale të procesit vendimarrës në nivel lokal, siç e indikojnë edhe gjetjet e këtij Raporti. Mungesa e votimit të fshehtë rrezikon “infektimin” e procesit nga “influenca” partiake. Kjo do të shkonte së pari ndesh me interesin qytetar, për të cilin edhe vetë këshilltarët janë betuar solemnisht se do të advokojnë (dhe jo interesat e ngushta partiake).

II. REKOMANDIM:

Prania e një personeli të kualifikuar me formim profesional juridik që do të ndihmonte këshilltarët të respektonin aspekte procedurale të ligjislacionit për qeverisjen vendore (si psh. votimi i fshehtë, votimi me shumicë të cilësuar, etj), të cilat janë tashmë një problem që duhet adresuar për zgjidhje me urgjencë. Kjo mund të adresohet përmes amendimeve në **ligjin 8652, të ndryshuar**, ose përmes programeve të mbështetjes me burime njerëzore të kualifikuara, që mund të financohen nga donatorë të ndryshëm. Këto programe mund të pilotohen fillimisht në disa bashki kryesore, me synim implementimin e një tradite ligjshmërie. Këto programe, përveçse do të ndihmonin realisht në stabilizimin e një tradite të re ligjshmërie në vendimarrjen lokale, do të konstruonin indirekt edhe në punësimin e një personeli të kualifikuar, duke i shërbyer në këtë mënyrë një qëllimi të dyfishtë.

III. PROBLEMI I IDENTIFIKUAR

Në kuadër të vlerësimeve në këtë seksion, ÇIP konsideron se shpërndarja në dy nene, konkretisht në nenin 33/6 dhe 35/3, e modaliteve që janë të domosdoshme për shpalljen dhe hyrjen në fuqi të një vendimi (*koha, vendi*), është një pakujdesi teknike e ligjvënësit, e cila, sikurse provohet edhe nga gjetjet, nuk i ka shërbyer mirë implementimit korrekt të tyre.

III. REKOMANDIM:

ÇIP rekomandon që fjalia e parë e neni 35/3 "*Aktet e këshillit afishohen, në vende publike të caktuara nga këshilli, brenda territorit të komunës ose bashkisë dhe, sipas mundësive, këshilli cakton edhe forma të tjera të publikimit të tyre*", të shtohet si pikë e shtatë (7) në nenin 33. Madje, edhe vetë kjo fjali mund të riformulohej më mirë, si psh: *Aktet e sapo-shpalluara të këshillit, në mënyrë që të marrin fuqi juridike, afishohen⁵¹, në vende publike të caktuara nga këshilli, brenda territorit të komunës ose bashkisë dhe, sipas mundësive, këshilli cakton edhe forma të tjera të publikimit të tyre*".

Duhet theksuar se vetë shpallja si koncept implikon, për nga vetë përcaktimi, edhe subjektet të cilave ju drejtohet akti. Sa kohë që publiku mungon përgjithësisht nëpër mbledhjet e Këshillave, shpallja, në mënyrë që të prezumohet e kryer, duhet të implikojë domosdoshmërisht edhe një vend në të cilin akti shpallet përmes afishimit apo publikimit. Vetëm në këtë mënyrë, mund të bëhet fjalë për një proces të kompletuar të informimit proaktiv të publikut nga vetë institucioni. Në fund të fundit, është Këshilli Bashkiak ai që ka interesin kryesor që vendimet që nxjerr të njihen nga qytetarët, me qëllim që ato të zbatohen.

Bazuar po në këtë llogjikë, ÇIP vlerëson gjithashtu se referenca që **ligji 8653, i ndryshuar** bën në **ligjin 8653, "Për të drejtën e informimit për dokumentet zyrtare"**, është e panevojshme kur bëhet fjalë për njohjen e vendimeve të Këshillit me kërkesë eksplicite nga vetë qytetarët.

Sugjerim:

Qendra ÇIP vlerëson se dispozita 34/3 kontradikton me vetë frymën që mbart në të vërtetë ligji 8652, për një vendimarrje të hapur dhe me pjesëmarrje. Do të mjaftonte vetëm aplikimi rigoroz i votimit të fshehtë për të superuar çdo "përkujdesje" që dispozita në fjalë mundohet t'i sigurojë procesit vendimarrës. ÇIP rekomandon abrogimin e kësaj dispozite në kuadër të një amendimi të mundshëm që mund të pësojë në të ardhmen ligji 8652.

IV. PROBLEMI I IDENTIFIKUAR

Durrësi është një qytet me prurje të mëdha demografikë në 15 vitete fundit. Ai ka pësuar edhe një shtrirje të konsiderueshme gjeografike për shkak të rritjes së numrit të popullatës së qytetit, e cila vijon edhe në ditët e sotme shtim të vazhdueshëm. Rrjedhimisht, edhe territori faktik që administron Bashkia Durrës është pothuajse dyfishuar krahasuar me vitet '90, kohë para së cilës lëvizjet migratore (demografike) ishin mjaft të ulëta.

Njoftimi i aktiviteteve të këshillit bashkiak (të bashkisë në tërësi) tek një numër kaq i madh popullate është tashmë një sfidë me natyrë logjistike. Ligji 8652, i ndryshuar parashikon se *Aktet e këshillit afishohen, në vende publike të caktuara nga këshilli, brenda territorit të komunës ose bashkisë* ... Nga verifikimi në terren, siç u bë e qartë në këtë Raport, nuk janë konstatuar afishime në vende publike, madje të tilla vende ku afishohen akte të Këshillit, nuk ekzistojnë fare në Durrës. Identifikime dhe më pas implementimi i sistemeve të reja për njoftimin e akteve të Këshillit tek sa më shumë qytetarë është në kushtet aktuale një domosdoshmëri jo vetëm ligjore, por edhe praktike. Në rast të kundërt, legjislativi i Bashkisë do të mbetet de-facto i distancuar nga qytetarët e vet teksa ushtron vendimarrjen në emër të tyre. Kurse këta të fundit, nuk do të jenë de-facto qytetarë të mirë, sa kohë që, mosnjohja e vendimeve prej tyre mund të çojë në mos-zbatim të akteve.

IV. REKOMANDIM

Vendosja e disa ekraneve "**LED**" në disa vende me qarkullim të lartë publik, do të adresonte mjaft mirë për zgjidhje problemin në fjalë. Këto do të shërbenin që aktet e Këshillit të zbatoheshim më mirë dhe qytetarët të ishin më mirë të informuar për detyrimet e tyre në raport me pushtetin vendor. Kujtojmë këtu që transparenca me publikun është njëkohësisht edhe aleati më i mirë i çdo të zgjedhuri dhe funksionari publik gjatë ushtrimit të detyrave të tij.

Përmbledhje të rëndësishme të Këshillit, siç mund të jenë ato për Planin e Përgjithshëm Rregullues, Taksat dhe Tarifat Vendore, Buxheti vjetor, etj, do të ishte e dobishme edhe shpërndarja e njoftimit përmes fletpalosjeve të cilat më pas tju shpërndahen qytetarëve nëpër sheshet apo rrugëkalimet kryesore të Durrësit. Rrjetet qytetare tashmë të ngritura (Rrjeti për Transparençë Qytetare i ngritur nga ÇIP në Durrës) mund të ofronin anëtarët e tyre për realizimin e këtij lloji njoftimi tek sa më shumë qytetarë. Në rastin e këtyre mbledhjeve të rëndësishme të Këshillit, Ekranet "**LED**", mund të shërbenin për të transmetuar live diskutimet në seance plenare, duke shmangur edhe që në sallë të ketë mbi-popullim me qytetarë të interesuar.

V. PROBLEMI I IDENTIFIKUAR

Akomodimi i publikut të interesuar në sallat ku zhvillohen mbledhjet e Këshillit Bashkiak është një tjetër konstatim i Raportit. Problemet me natyrë infrastrukturore të sallave të mbledhjeve të Këshillave Bashkiak janë të përhapura në Shqipëri. Kjo mangësi është e justifikueshme për një pjesë të bashkive të cilat nuk kanë mundur dot të investojnë në ndërtimin e sallave bashkëkohore për Këshillat Bashkiak (si p.sh në Korçë), por ngre pikëpyetje të rëndësishme për sallat e reja që janë ngritur në këto 7-8 vitet e fundit (Durrësi, Tirana, etj). Këto të fundit kanë vështirësi, për të mos thënë pamundësi materiale për të akomoduar publik dhe apo gazetarë që kanë dëshirë të ndjekin punimet në seancë plenare.

Një pjesë e ketyre sallave të reja janë ngritur edhe me kontributin e donatorëve të rëndësishmëm, që punojnë në Shqipëri prej vitesh për të promovuar të drejtën e pjesëmarrjes së qytetarëve në vendimarrje. Është e pashpjegueshme, madje e kritikueshme që, në momentin kur këto parime të rëndësishme duhet të materializoheshin në produkte konkrete, qytetarët nuk kanë qenë pjesë e ekuacionit që zgjidhej. Kjo, përveçse pushtetin vendor, ngarkon me përgjegjësi edhe vetë komunitetin donator që kanë financuar ndërtimin e *parlamenteve të qyteteve* që, për fat të keq, nuk mundësojnë efektivisht pjesëmarrjen direkte të publikut.

V. REKOMANDIM:

Për të adresuar problemin, ÇIP rekomandon që, në kuadër të amendimeve të mundshme të *ligjit 8652, të ndryshuar*, që pikës 1 të nenit 34, t'i shtohet edhe një fjali e tretë, në të cilën të përcaktohet në mënyrë eksplicite se: *"Këshilli ka detyrim të garantojë infrastrukturën e nevojshme akomoduese për qytetarët e interesuar të ndjekin në sallë mbledhjet që ai zhvillon"*.

Sa i takon rastit të Durrësit, një investim minimal (tre rreshta me nga 7 apo 8 krike) do të mund të restauronte dimension akomodues të sallës së mbledhjeve të Këshillit Bashkiak, duke i mundësuar më mirë publikut ndjekjen e tyre.

Sa i takon donatorëve të ndryshëm, projektet e financuara prej tyre në drejtim të ngritjes së infrastrukturës së sallave të këshillave bashkiakë / komunalë, është mirë të vlerësohen që në fazën e projektimit sa i takon kapaciteteve aksesuese për publikun e interesuar që ndjek mbledhjet në sallë. Do të ishte një demagogji që, nga njëra anë të synohej pjesëmarrja e publikut në vendimarrjen vendore, dhe nga ana tjetër, sallat e reja ku Këshillat zhvillojnë aktivitetet të mos kenë fare kapacitete akomodues për ta.

VI. PROBLEMI I IDENTIFIKUAR

Databaza e Vendimeve të Këshillit Bashkiak Durrës përmban të gjitha vendimet që prej vitit 2007. Databaza është linkuar në faqen zyrtare të Bashkisë Durrës. Ajo garanton akses efikas në vendimet e Këshillit Bashkiak për të gjithë të interesuarit, në mënyrë të thjeshtë, pa pagesë dhe në çdo kohë. Databaza i vjen në ndihmë gjithashtu dhe Këshillit Bashkiak, i cili ka detyrimi ligjor të shpallë publikisht vendimet e tij.

Përdorimi i teknologjive të reja dhe hapja ndaj inovacionit është një ndër 12 Parimet e Qeverisjes së Mirë dhe Demokratike të Këshillit të Evropës. Në këtë kuptim, Këshilli Bashkiak, Durrës përfaqëson sot një model evropian të vendimarrjes së hapur dhe transparente.

Aktualisht në RSH ka vetëm dy bashki që disponojnë databaza të rregullta online të vendimeve të Këshillit Durrësi dhe Korça. Në të dyja rastet, databazat janë prodhuar dhe më pas janë dhuruar Këshillave respektive nga Qendra për Çështje të Informimit Publik dhe degët e saj lokale, të quajtura Zyrat e Transparencës Qytetare

VI. REKOMANDIM:

Në mënyrë që procesi i hedhjes së vendimeve në datazën online të jetë i qëndrueshëm edhe pas përfundimit të projektit, një program për rritjen e kapaciteteve që targeton sekretarët e këshillave bashkiakë dhe personelin IT nëpër bashki është i nevojshëm të ndërmeret. Skanera dhe pajisje të tjera që mundësojnë dixhitalizimin dhe hedhjen online të vendimeve të Këshillit duhet gjithashtu të vendosen në dispozicion të sekretarëve të këshillave dhe personelit IT.

Pse sekretarët e këshillave bashkiakë?

Sipas neneit 37, pika 2 e ligjit 8652, Sekretari i këshillit komunal ose bashkiak është përgjegjës për: a) mbajtjen e dokumenteve zyrtare të këshillit; c) shpalljen dhe publikimin e njoftimeve dhe akteve të nxjerra nga këshilli komunal ose bashkiak; d) përgatitjen e seancave të këshillimit me bashkësinë;

Pse personeli IT?

Konform rregulloreve të brendshme, personeli IT është përgjegjës për zhvillimin, mirefunksionimin dhe mirëmbajtjen e sistemeve online dhe të rrjeteve kompiuterike. Është në fakt pjesë e detyrave funksionale të personelit IT, që, në bashkëpunim me sekretarin e këshillit bashkiak, të kryejë hedhjen online të të dhënave. Ky i fundit duhet të jetë automon. Këtë e mundëson pajisja e personelit IT me të drejta administrimi, të cilat delegohen në këtë rast nga ÇIP. Në këtë kuptim, IT-të e bashkive janë personel kyç për operimin automon të sistemit të databazës, këtë herë në mënyrë të decentralizuar (i ndërmarë sipas nevojave përkatëse nga çdo bashki).

METODOLOGJIA

Nenet 33, 34 dhe 35 të ligjit 8652 "Për Organizimin dhe Funksionimin e Qeverisjes Vendore", i ndryshuar, janë mishërimi praktik i lidhjes organike që garanton një proces vendimarrës transparent dhe të hapur ndaj publikut. Zbatimi rigoroz i këtyre neneve është kusht juridik⁵² për të patur një vendimarrje transparente dhe të hapur ndaj publikut. Rrjedhimisht, matja e nivelit të implementimit të këtyre 3 neneve⁵³ prodhon automatikisht indikatorë të drejtpërdrejtë për vlerësimin objektiv të nivelit të transparencës nga vendimarrësit vendorë.

Zhvillimi i një metode për matjen e nivelit të zbatimit të këtyre tre neneve "të transparencës" dhe implementimi në praktikë i saj ka qenë një ndër objektivat kryesorë të këtij projekti. Kjo metodë e re monitorimi dhe vlerësimi u mor përsipër të zhvillohej nga Qendra ÇIP, në kuadër të një projekti integral i cili u implementua në dy bashki kryesore, konkretisht në Durrës dhe në Korçë. Modeli metodologjik është i tipit "Monitorim përmes Pjesëmarrjes"⁵⁴, ose shkurt MP.

Mjeti kryesor metodologjik që u zhvilluar nga ÇIP u emërtuar **PROAKTIV** (akronim i modifikuar për: **Protokoll i Vlerësimit të Transparencës Vendimarrëse në Këshillin Bashkiak përmes Pjesëmarrjes Aktive**). Ky protokoll është *sui-generis*, që do të thotë se është "qepur pas trupit" të legjislacionit përkatës në fuqi në Republikën e Shqipërisë, në rastin konkret ligji 8652 "Për Organizimin dhe Funksionimin e Qeverisjes Vendore", i ndryshuar. Në vija të përgjithshme, qasja **PROAKTIV** ndërthur në një bllok të vetëm **monitorimin e ligjshmërisë së procesit vendimarrës të Këshillit Bashkiak** përmes **pjesëmarrjes dhe raportimit aktiv qytetar**.

The MP methodology and especially its PRO-ACTIVE approach hint at the necessary interaction between a "grassroots" organization and a think-tank one, with a strong vocation for monitoring and advocacy. In its interaction with structures of the local level, the one in the field generates data which are then forwarded to the central specialized structure to be further processed for generating conclusions based on solid evidence. On the other hand, the "grassroots" structure is "fueled" by the think-tank NGO according to a detailed protocol, on which basis the interaction with

the Municipal Council must be built. This protocol is in fact, a part of the complete Kit that includes training, support both in expertise and financially, the reporting template, arrangement of activities, on-line capabilities etc.

It is important to stress that this methodology is based on the pre-assumption that the legal framework that regulates the decision-making process at the local level is complete and provide guarantees. In fact this coincides with the wide-spread judgment that countries as Albania have adopted a good legislation and the problems that are faced are due to the insufficient (bad) enforcement of this legislation.

It is also of importance to stress that MP methodology implies the continuous feedback being received during all the time of the project. Inevitably, some of the planned activities as well as the new ones are bound to change, depending on new circumstances created and some new activities are added without being planned.

PËRSHKRIMI I DETAJUAR I PROAKTIV

Një grup prej 5 qytetarësh, të cilët përfaqësonin shtresa, profesione dhe grupmosha të ndryshme, u përzgjedhën dhe u trajnuan nga Qendra ÇIP për përdorimin autonom të disa prej hallkave të PROAKTIV. Përveç ndjekjes në sallë të çdo mbledhjeje të Këshillit Bashkiak për të testuar kështu konkretisht garantimin e të drejtës së publikut pjesëmarrje, ata do të mbledhin të dhëna edhe për disa hallka të procesit vendimarrës që normohen nga dispozitat e shpërndare në nenet 33, 34 dhe 35 të ligjit 8652 "Për Organizimin dhe Funksionimin e Qeverisjes Vendore", i ndryshuar. Është e qartë se në këto kushte, procesi monitorues i këtij ekipi miks qytetarësh, që u identifikuan me emrin "Zyra e Transparencës Qytetare, Durrës", nuk limitohet brenda sallës dhe kohës në të cilën zhvilloheshin mbledhjet e Këshillit Bashkiak. Përkundrazi, një pjesë e rëndësishme e këtij procesi zhvillohej para apo pas përfundimit të këtyre mbledhjeve, (në kohën që projekt-aktete duhet t'i nënshtroheshin konsultimit me komunitetin para se ato të kalonin në votim, apo edhe kur vendimet tashmë të marra duhej të shpal-

leshin përmes publikimit dhe të hynin në fuqi).

Një raport i hartuar nga team leader dhe i 'kolauduar' nga anëtarët e ZTO, Durrës pas përfundimit të çdo mbledhjeje të Këshillit Bashkiak, i dërgohej Qendrës ÇIP për vlerësime të mëtejshme. Template i këtij raporti, përmes një strukture të përcaktuar, synonte mbledhjen e të dhënave si: *Pjesëmarrja e Këshilltarëve bashkiakë në seancat e votimit, Vendimet e shqyrtuara dhe të miratuara, Rezultati i votimit, Axhenda e paralajmëruar e mbledhjes së Këshillit Bashkiak dhe modifikimet e saj në seancë plenare, etj.*

Të dhënat e këtij raporti riorganizoheshin përmblodhtazi edhe në formatin e një lajmi gazetaresk, i cili më pas publikohet *on-line*, në faqen zyrtare të Qendrës ÇIP, www.infocip.org, tashme e linkuar ne faqen zyrtare të Bashkisë Durrës. Ky raport në stil gazetaresk i shërbente dy qëllimeve: Së pari ai ofronte një mundësi të pavarur informimi për cilindo qytetar, përdorues interneti, përfshirë edhe vetë administratën e bashkisë për të ndjekur në kohë reale aktivitetin e këshillit bashkiak në këndvështrimin e një procesi të monitoruar nga shoqëria civile (ZTO, Durrës). Së dyti, ky lloj raportimi i shërben edhe promovimit të një kulture raportimi mediatik *on-line* nga vetë qytetarët e përfshirë në nisma vendore monitoruese. Kjo kulturë e re shkon në një hap me prezantimin e mënyrave novatore për rritje të transparencës përmes *new media* apo mjeteve të reja teknologjike që sot gjithmonë e më shumë janë në dispozicion të operatorëve të shoqërisë civile (shiko www.infocip.org).

Po ashtu, për të garantuar vlerësimin sa më të detajuar dhe objektiv nga ekspertët e ÇIP në Tiranë, të gjitha mbledhjet e Këshillit Bashkiak, të zhvilluara në periudhën kohore të mbuluar nga ky projekt, dokumentoheshin në audio-video. Ky dokumentim rigoroz⁵⁵ është shumë i rëndësishëm në vlerësimin përfundimtar të modaliteteve ligjore të vendimarrjes ndërmarrë nga ÇIP, konkretisht, sa i takon përcaktimit të nivelit të implementimit të dispozitave ligjore që janë objekt monitorimi në kuadër të këtij projekti, konkretisht nenet 33, 34 dhe 35 të ligjit 8652 "Për Organizimin dhe Funksionimin e Qeverisjes Vendore", i ndryshuar Pas konvertimit të kasetave filmike në format digital nga ÇIP dhe përfundimit të kqyerjes së kujdesshme të tyre, të gjitha mbledhjet e Këshillit Bashkiak, Durrës, *upload* heshin në faqen zyrtare të ÇIP. Kjo përfaqëson një vlerë të shtuar metodologjike dhe të projektit në tërësi pasi, i jep mundësi në rradhë të parë autoriteve lokale në

Durrës të verifikojnë efektivisht saktësinë e gjetjeve si të raporteve periodike pas çdo mbledhjeje ashtu edhe të raportit final.

Bazuar mbi të dhënat e grumbulluara përmes PROAKTIV, ekipi i ekspertëve të ÇIP në Tiranë, pas një përpunimi rigoroz të tyre, ka vlerësuar hap pas hapi të gjitha dispozitat që përmbajnë nenet 33, 34 dhe 35.

Në kuadër të kësaj metode, *mesatarja e zbatueshmërisë* së dy neneve 34 dhe 35 të marra së bashku indikon nivelin e Transparencës në Vendimarrjen Lokale, pasi dispozitat që përmbajnë këta dy nene, nëse zbatohen rigorozisht garantojnë pjesëmarrjen e publikut në një proces të hapur **para, gjatë** dhe **pas vendimarrjes** së këshillit bashkiak.

Krahasimi i mesatares së zbatueshmërisë së këtyre dy neve (34 & 35) para fillimit të projektit dhe në përfundim të tij (pas 12 muajsh, çka korrespondon me fazën e parë të implementimit), indikon apo përshkruan edhe përmirësimin e nivelit të transparencës (hapje + vendimarrje e konsultuar me publikun + informim proaktiv) të gjeneruar si rezultat i ndërhyrjes përmes projektit. Dy vlerat e krahasuar (në fillim dhe në fund të projektit), nëse diferencohen mes tyre teksta janë të vendosura në një shkallë përqindjeje, prodhojnë një indikator të posaçëm, të quajtur Indikator i Rritjes së Transparencës (IRT). Ky indikator përdoret për të vlerësuar njëkohësisht rritjen e zbatueshmërisë së dy neneve 34 dhe 35 të marra së bashku si edhe impaktin e gjeneruar nga sinergia mes operatorit të shoqërisë civile (në rastin konkret të ÇIP dhe degës së saj lokale në Durrës, ZTO) dhe Këshillit Bashkiak (në rastin konkret KB Durrës).

Përmes parashtrimeve të detajuar ligjore, të cilat bëhën për herë të parë në monitorime të këtij tipi, gjetjet fitojnë një përmasë të dukshme objektiviteti. Vizualizimi i të dhënave për secilën dispozitë, është pjesë substanciale e metodologjisë që zhvilloi dhe aplikoi ÇIP. Sikurse është bërë e ditur edhe në kapitujt më sipër, metoda në këtë rast mban parasysh premisën se **ligji 8652, i ndryshuar** ka elementë normues të mjaftueshëm përmes zbatimit të të cilave të mund të garantohet një nivel i kënaqshëm i transparencës vendimarrëse. Matja e zbatueshmërisë së dispozitave në fjalë është një mënyrë objektive e vlerësimit të dyfishtë të nivelit të transparencës vendimarrëse në nivel vendor si dhe të nivelit të zbatimit të vetë ligjit të tyre organik nga organet vendimarrëse në qeverisjen vendore.

51. Mund të shtohet edhe: "pas marrjes së konfirmimit nga prefekti"

52. Garantimi i një procesi të hapur vendimarrës dhe transparent me publikun nuk lidhet në vlerësimin, diskreionin apo ndërgjegjen e të zgjedhurve lokalë, por është rregulluar me ligj, kryesisht përmes neneve 33, 34 dhe 35.

53. Neni 33 "Votimi", neni 34 "Mbledhjet e hapura" dhe neni 35 "Seancat e këshillimeve me bashkësinë dhe e drejta e publikut për t'u informuar".

54. Shih: Metodologjia

55. shiko: http://www.infocip.org/ol/?page_id=269

